

IŠ LAIKO MOZAIKOS

ALGIRDAS PULKAUNINKAS

SUTEMOS

Skaisti ankstyvos vasaros po- piečiai. Grįžtu suprakaitavęs su dviiračiu iš Kulautuvos ir greit skubu namo persirengti. Šian- dien ypatinga diena — išleidžia- masis abiturientų balius ir gim- nazijos baigimo atestatų iškil- mingas įteikimas. Aštuoni me- tai tie patys juodi klasės suolai ir mokytojų veidai, prie langų pavasariais žydį ir rudenį metų lapus kaštonai supo tą aplinką, kurioje buvo ruošiasi pilnam gyvenimui ir kuris dabar atro- dė taip netoli. Kartu širdyje bu- do gailstis apleidžiant tą laiko tarpą, kuriame brendo pirmo- sios jaunūlio mintys ir troškimi- mai.

Užbėgau pas draugą pakelį, nes buvom susitarę eiti drauge. Vytautas dar prausėsi ir aš tuo tar- pu pasineriu į laikraštį. Iš kaž- kur toli pasigirdo neįprastas triukšmas. Nespėjęs net laikra- ščio pradėti, pastūmiau jį į šalį ir ėmiausi atidžiai klausyti. Triukšmas augo, kažkas sun- kaus ir didelio slėgė ir draskė gatvės grindinį ir šitie neįpras- ti ausiai garsai pildė orą pa- slėpta grėsme. Daugiau nebuvo galima išlaikyti.

Pravėriau namo duris ir per sodo vartelius išsokau gatvėn. Minutėi kažkas priklausė kojas prie žemės: Savanorių prospek- tu neužbaigiama eile, grėsmin- gai atsukę pamatrusį ir kulkos- vaidžių vamzdžius į priekį, rie- dėjo rusų tankai.

Saulė kaip tik slėpėsi už de- besio ir virpa šešėliai tamsino slėnyje gulintį miestą.

Gimnazijoje radom direkto- rių besukbantį pasirašyti atesta- tus, ir atiduodamas juos moki- niams pridurdavom: "Iškilnių jokių nebus ir ne laikas joms. Tau jauime, išaukštam nepri- klausomos Lietuvos mokykloje, dabar guli didesni rūpesčiai iš- laikyti tautinę egzistenciją."

Pasukome į Laisvės alėją, jausdami jo žodžių svarbą ir tą nelaimę, kuri užgriuvo Lietuvą. Abiem Aljėnos šonais zujo rusų lengvieji šarvučiai ir mašinos. Žmonės išbalusiais veidais bū- riavosi grupelėmis ir nebylūs sekė šitą neįaukų žaidimą: jų akyse dar atsispindėjo netikėji- mas visu jau įvykusių. Aljėnos ir Savanorių prospekto sankry- žą pildė negausios Kauno pa- dugnės, ypatingai vienos tauty- bės žmonės, kurie matomai rei- škė savo džiaugsmą: lipo ant sugedusių bolševikų tankų ir sėdintiems rusams rėkė "Ura tovaryšai". Tačiau tai buvo kaž- koks nevykęs šposas, nesiderin- sias prie tylos ir sukauptų dau- gumos veidų. Padugnės greit baigė savo žaidimą prie šarvuo- čių ir grėsmingai pasisuko prieš liekną policininką, kuris savo posto neapleidamas, tvarkė ga- tvių judėjimą. Ore jautėsi įtem- pimas: "Šalin kraugerio Smeto- nos tarnai! Užtenka fašis- tams!" Tačiau lieknasis polici- ninkas atrodė nekrepėjas ir nie- ką dėmesio ir toliau rąkų pri- dėjimais kreipė mašinas į rei- kiamą kelią. Pasipylė akmenys ir vienas nubrėžė skruostą, pa- likdamas kraujuotą taką. Poli- cininkas palinko ir nebaigta iš- kelti ranka nusiviro...

Virš mūsų šalies gulė sunki prietema ir tamsos demonai pradėjo savo šokį.

DYGLIUOTU KELIU

Grįžtame su kolega G. iš pa- skaitų. Siauros Vilniaus sena- miesčio gatvelės veda į Tauru kalną, kur gražioje atšlaitėje virš miesto stiebiasi mūsų mo- derniškas penkiaaukštis bendra- butis. —Žinai, brole, pasiimk į portfelį gerai maisto ir tuoj po pietų spaudžiam į Naująją Vil- nią. Pamatysi kai ką! Užtenka man tų žodžių, kad suprasciau reikalą. Paskutinių dienų įvykiai, kelių draugų dingimai iš nakties ir aptuštėjusios Vilniaus gatvės per daug aiškiai kalba. Pasiekiam autobusą N. Vil- nią. Skubame į prekių stotį ir atsivėręs vaizdas griebia už šir- dies: dideliame plote pristatyta ant bėgių daugybė prekių va- gonų su užkaltais geležimis lan- geliais ir iš jų kyšo išbalė- moterų ir vyrų veidai. Tai čia pas- kutinė stotis mūsų nelaimingų- jų tautiečių, kurie vėliau per Minską paskirti transportui į Si- biro taigas. Jie tai gerai jaučia ir ilgesingos akys paskutinį kar- tą klaidžioja po lietuvišką ap- linką. Arčiau prieiti neįmana- ma, stiprus enkavedistų ir vie- tinių milicininkų kordonas su- pa vietą. Iš kitos pusės gailės- tingos apylinkių moterėlės pri- nešusios pieno ašučius, pila jį tremtinių vaikams — jiems lai- kinai daro išimtį. Pro šalį praslenka keli vago- nai. Eina manevrai ir sustatomi ešalonai. Viename vagone ma- tosi inž. S., buvęs Lietuvos susi- seekimo ministeris. Jį jau pa- ženklusini nelaimė — žmogus lyg bespalvėm akimis žvelgia į stovinius ir veidas išduoda di- delę kančią, kurią mes stovinė- telį laisvėje aštriai pajuntam. Užmerkiu akis, nes nesinori ti- kėti — kitame vagone matau draugo veidą, tai Juozas B., pats gabiausias mūsų gimnazijos au- klėtinis, daug žadėjęs gyveni- mui. Vienintelė jo kaltė, kad jis buvo teisėjo sūnus. Juozas pa- junta mano nuotaiką ir su gailia šypsena pamoja ranka, į ką aš vos pajėgiu atsakyti. Vagonai praslenka vienas po kito, stovi ir tikėti negali, kad gali būti ir kitas pasaulis, ku- riam leidiama žmones lyg me- džius išrauti iš prigimtos žemės, atskirti vaikus nuo tėvų, žmonas nuo vyrų, pasmerkti juos lėtai, bet žiauriai mirčiai, vien dėl to, kad jie ne taip pa- laikė gimti. To neįaučia automatai, rusiš- kos NKVD dresūros, kurie stovi nepajudindami nei vieno vei- do brožu, žiūrint į moterų kančios išvogtus veidus ir pil- nas sielvarto akis, bet tą jaučia lietuviški šuneliai — milicinin- kai, kurie nuleidę galvas, ne- kreipia dėmesio į savo pareigas ir išsitiesę ant pakelės pievelės, savo veidų išraiškomis lyg aiš- kinasi, kad tai ne jų darbas. Vilniaus "Rūtos" kooperaty- vas suorganizuoją pagalbą ir kažkieno leidimu atgabena sunkvežimį maisto. Išnaudoja- me progą ir duonos kepalukais nešini, patenkame į vidų. Per- duodame juos motinoms ir vai- kams, o iš vagonų atsargiai iš- metami laiškeliai — paskutinės žinios apie jų bausį likimą arti- miesiems, keliauja į mūsų kiše- nes. Renkame juos aplink apsi- dairydami ir enkavedistai artė- jant, priminam nespėją pakelti popierėlį koja. Vienas jaunuolis suimamas ir vėliau pats paten- ka į ešaloną tų nelaimingųjų, kuriems jis norėjo padėti. Artėja vakaras ir lyg gailės- tinga sesuo nuovargis vėsina degančią galvą. Viskas keičiasi į pilkumą, panašią kylančiam iš pelkių rūkui, kuri neverčia žmogų galvoti apie siaubingą esančią akimirka. Paskutinį kartą mojame ran- ka švelniajai lietuvaitei iš šven-

tionėlių, kuri bruka veidą per geležinius virbalus ir atsiveiki- nimui šaukia: "Nevalgykite iš Rusijos atgabentų konservų, nes dar mus suvalgysite!"

PRIE RASŲ KAPINIŲ

Sėdim trijese ant mažo kal- nagūbrio prie vienišos pušaitės ir akys gaudu paskutinius mo- mentus: apacioje keliu nudar- da bolševikų tankas, už jo ma- žas raitelių būrelis, negailestin- gai smeigdamas pentinus ir pu- tojančių arklų šonus, dar to- liau išblaskyti pavieniui raudo- nieji kareiviai — visi jie, kaip ir Kauno miesto savivaldybės grauzs keleiviniai autobusai pri- krauti išgandintų katiušių ir su- žestųjų, dingsta dulkėse Mins- ko link. Vilnius baigia apsilay- ti nuo svetimo elemento; dar nėra ir vokiečių, kurių pirmo- sios grandinės, tvarkydamosios po įvykusių kautynių, suka nuo Ukmergės plento pusės į šventą- jį miestą. Nulipame žemyn. Mažas vin- grus kelelis veda Rasų kapinių link. Paskirai dar plaukįsi pa- klydėliai šūviai. Kryžkelėje prie pagrindinio plento skubame perskrostiti gatvę, kad nežukliū- tumėm ant nieko gera nežadan- čių bolševikų. Iš kampo nejučiomis prie mūsų prisijungia du vyrai: rai- telių batai, dulkinos kelnės, be uniforminių švarkų ir tik ne- šarvūs marškiniai priduođa jiems šokių tokių civilinį vaizdą. —Vyrai, ar lietuviai? Mums lyg akmuo nukrinta nuo širdies. —Duokit greičiau kuo nors apsisiausti! Dviems lietuviams karinin- kams pavyko atspalaiduoti nuo sumušto "nenugalimųjų", jiems greit ištiesiame savo apsiaustus ir vedame šunkeliais, kad neuž- lipis ant besimašančių bolševi- kų, nes tada likimas būtų aiš- kus. Pas vieną pažįstamą lenką liekame pernaktoti ir palaukti kol pasirodys pirmieji vokie- čiai. Visą naktį vaitoja bolševikų patranka, įtvirtinta pačiose Ra- sų kapinėse ir dūšliai sproginė- ja granatos. Apie miegą nėra ką galvoti: sėdim susigūžę prie na- mo ir pasiruošę duoti kojomis valių, jei kas užkluptų. Po truputį balstant pirmoms šviesos juostoms ir nešant lauk- čius išlaisvinimą, mes ilgai ne- laukdami pasukome patvoriais į miesto centrą. Jau Subaciusus gatvėje pasitinkam pirmuosius vokiečių patrulius. Jų kulkos- svaidis paštatytas išilgai gatvės ir juodi pistoletai nukreipti į negausius praeinančius. Pakel- liame rankas aukštyr ir taip jas laikydami, praslenkame pro šalį. Prieš kalną visus kelius už- pildė motorizuoti daliniai, ne- žiūrint dar paskirų priemies- čiuose šūvių, vokiečių kariai valosi, skutasi ir atsisukę van- dens hidrantus, plauasai gatvė- je. Tikras vakarų Europos vaiz- das. Mintis dar netikėdama jau- čia, kad slogusis Azijos sapnas su nešvariais raudonarmie- čiais, negrįžtamai dingso. Prie mūsų bendrabučio ne- jaukus vaizdas: merginos, vyru- kai sėdi ant savo negausios mantos gatvėje. Vokiečiai zuja po visą namą. Nežiūrint paai- skinimų, kad tai lietuviškas ben- drabutis, buvo gautas griežtas įsakymas per dvi valandas išsi- šėdinti ir palaisvinti namą es- kaisninkams. Bičiulis Balys, ku- ris buvo palikęs savo daiktus viduje, keikiasi ir spardo kieme suverstą laužą, ieškodamas sa- vo turto likučių. Su pagieža kažkaip derinasi jo tvargų merginų nuotaika, kurios liūdnei žvelgia į gatvę, lyg klausdamos, kur teks pri- glausti benamę galvą.

KAMERA NR. 17

Kameros sienoje augo brūkš- nelių skaičius: jie žymėjo kiek- vieną nelaisvėje ir kankinančia- me ilgesyje praleistą dieną, ku- rioms atrodė niekad nebus ga- lo. Už geležiniais virbalais ap- kaustyto lango buvo pavasaris: skurdus dirvožemis dengėsi pir- maisiais žolės ūsais ir glėžnūs pumpurai kalėsi tarp lieknų ša- kelių. Nei vėsus vėjelio puteni- mas, nei tarpais išsiilgtos sau- lės prasimušę spinduliai nedavė už šio pilko lango pajusti at- gimstančių gyvenimą — alkanos mintys bevilniškai blaškėsi tarp ankštų sienų ir varžėsi į pra- raslų laisvę. Aplinkui buvo tylu — kalėji- mas gulėjo tolimate miestelio pakraštėje ir tik iš apačios tą tylą pertraukdavo skausmo ai- manos ir priešmirtinis garga- liavimas jauno sužeisto partiza- no, kuris numestas į rūšį be skaumų guodžiančios rankos, baigė savo paskutines valandas. Tą jutė visi sėdintieji ir visi buvo bejęgiai nors trupučiu pa- lengvinti nelaimingojo kančias. Kieme sužė išjungiami auto- motorai. Obergefreiteris Otto, apskritu su ranudonomis dėmė- mis veidu ir smarkiai užvertu diržu, kas dar labiau pabrėžė jo rutulinę figūrą, lydinas keletos vokiečių, pradėjo tikrinimą. Mėnesinis kalėjimo apvalymas išsijudino: moterys ir vaikai, vyrai ir seniai, išstūti Rytų Lie- tuvos kaimų gyventojai už bet- kokias priežastis ar tai užtikus partizanų apylinkėje, ar dingus kokiam vokiečių pareigūniui bu- vo masiniai uždarami į kalėji- mus, šaudomi ir kažkur išgrū- dami. Vokiškasis okupantas niekadods neatkleidė savo bru- talesnio veido, kaip toms die- nomis, kada karo laimė fron- tuose keitėsi jo nenaudai. Paruošti sunkvežimiai pildėsi nelaimingaisiais: vieni buvo perkeltami į kitus kalėjimus ar darbo stovyklas, kiti nežami darbams Vokietijoje, tretiems liekantiems likimas atrodė dar šurpingesnis, panašus tik gal greitesnis negu ano partiza- no, kuris paskutinėse žaidų agonijoje baigė gesti rūsyje. Aš netekau savo vienintėlio kameros draugo Grišos, gera- širdžio rusiuko, kuris karo au- drų blaškomas užkliuvo vokie- čiams, kaip pabėgęs iš Vlasovo armijos, į kurią jis pakliuvo iš belaisvų bado stovyklos. Jo li- kimas, tur būt, užsiantspauđa- vo kokiame nors koncentraci- jos lageryje. Grišos tėvai per kolektyvizaciją bolševikų iš- tremti kaip buožės į Sibirą, jis nepats tapęs bezprizorniku perėjo kietą gyvenimo mokyklą Sov. Rusijoje ir jo gauti patyrimai daug mums padėjo kameroj gi- nantis nuo bado: jis sukombi- navo iš kažkur senų ir prirūdy- jusių konservų dėžūčių, kuriose galėdavom atsargiai pasilaikyti pietums gaunamos vandens sriubos, mums daugiau įpila- mos geraširdės maisto dalinto- jos Marijos. Rankose laikiau neublizgusias ir nusidėvėjusias iš įvairių popieriaus gabalų jo padarytas žaidimui kortas, ku- riomis trumpinome savo ilgus valandas, ir dar niekad nejutau koki sėdi ant savo negausios mantos gatvėje. Vokiečiai zuja po visą namą. Nežiūrint paai- skinimų, kad tai lietuviškas ben- drabutis, buvo gautas griežtas įsakymas per dvi valandas išsi- šėdinti ir palaisvinti namą es- kaisninkams. Bičiulis Balys, ku- ris buvo palikęs savo daiktus viduje, keikiasi ir spardo kieme suverstą laužą, ieškodamas sa- vo turto likučių. Su pagieža kažkaip derinasi jo tvargų merginų nuotaika, kurios liūdnei žvelgia į gatvę, lyg klausdamos, kur teks pri- glausti benamę galvą.

AUSTRALIJOS LIETUVIAI VIS PLATESNIU BARU ŽENGIA LIETUVIŠKOS KULTŪROS IR ORGANIZAVIMOSI KELIU

Laivai su šiandieną nereika- lingiausiais žmonėmis žemėje — DP vis dažniau skrodžiasi vande- nynus ir dypukai kuriasi nau- juose kraštuose. Ten jie, jau nustoja būti tokiais "nereika- lingais", dirba naudingą darbą, didžiausią vėl grįžę į normaless- nes gyvenimo sąlygas, o dirb- dami tampa produktingais vie- tinių visuomenių nariais. Šian- dieną DP rasime kuone visame žemės rutulyje (juk ir Sibiran- mirčiai išstremtieji yra "išvietin- ti", taigi, DP statuso neturi D. P.). Dypukas Amerikoje, dypu- kas Kanadoje, dypukas Brazil- joje, Belgijoje, Olandijoje, Ang- lijoje, Australijoje. Kaip jiems ten einasi, kaip sekasi? Be abe- jo, vienur geriau, kitur ir ne- taip puikiai, bet du dalykai vis- ur išryškėja: alkanas pilvas nebeurzgija (o tai yra gerai) ir trūkumas lietuviškos aplinkos ir kultūros (kas jau truputį blo- giau, bet daugiau ar mažiau pa- taisoma). Beveik prieš pusantų metų į Australiją atvykę pirmieji lie- tuviai DP mažai rado lietuvių, o dar mažiau lietuviško judru- mo ir veikimo. Nors šiandieną būne 3,000 Australijos lietuvių su Amerikos lietuviškos savų vei- klumu dar toli gražu lygintis negali, bet vis dėlto nebemie- gama, krutama, judama ir, svarbiausia, nenusimenama. Perteitų metų gruodžio mėne- sio 30 d. Sydnejuje susirinko būrelis lietuvių ir pakeitė visą lig šiol veikusios Sydnejaus Lietuvių Draugijos pobūdį ir apimtį. Priimti nauji draugijos įstatai, pagal kuriuos draugija perorganizuojama į Australijos Lietuvių Draugiją (ALD), nepo- litinę organizaciją su centru Sidnejaus mieste. Aišku, kad to-

Prieš saulėlydį laiptuose pasi- girdo kaustytų batų žingsniai akmeniniu siaubu perverį y- sū širdis. Atsivėrė kameros, su- skambėjo pavardės ir nebylūs išsautų atodūsiai. —Perduok mano mamai svei- kinimą, — jaunas vyras staiga truktelėtas, sulinko keliais prie sienos. Pirmoji partija išslinko. Jų žingsnių aidai po truputį nutilo kertėse. Saulė kaip tik baigė užsisku- ti už jauno pušyno ir jos rau- doni spinduliai, siunčią vakari- nę palaimą taikos pasauliui, ap- švietė mažą eiseną, kuri staiga pasirodė už miesto kampo: trys moterys vedamos rusų vokiško- mis uniformomis už parankių, du vyrai, kurių vieno balta megzlinė nudriekė šviesos lopą temstančiame fone, keli žanda- rai su pistoletais rankose ir iš šonų toliau išsimitę patruliai. Pamačiusios duobes, moterys sukliko ir pradėjo plėstis iš ve- dančiųjų rankų, tik trenkus šautuvų buožėmis, nurimo ir beveik nešamos priartino prie krašto. Pagal komandą lyg už- hipnotizuotos akmeniniu neju- drumu priklaupe ant kelių. Viena akimirka ir iš pistoleto driokstelėjo ugninė juostos, su- smegdamos į pasmerktųjų pa- nekias galvas. Kūnai pasviro ir nušiuože geltonu smėliu į pra- sivėrusį kapą. Iš užpakalyje stovėjusių ir sa- vo sprendimo belaukiančių vy- rų vienas neišlaikė ir stumtelė- jus prižiūrėtoją, pasileido bėgti. Jo šviečiančią baltą megzlinę palydėjo prapliupę šūviai ir už- gautas kūnas krito ant dirvožė- mio, veidui išsimeigiant į žemę ir spazmiškai truktelėjant užpa- kalyje surakintoms rankoms. (Tešinas 4-ame puslapyj)

kuris šiuo metu taip pat gyvena Sydnejuje. Jis, atrodo, yra svarbus asmuo Sydnejaus lie- tuvių veikėjų tarpe, nors į ALD valdybą ir neįeina — yra išrink- tas į revizijos komisiją. Jisai netoli Sydnejaus esančioje Bat- hursto imigrantų stovykloje su- organizavo šv. Kazimiero drau- giją, kuri — kiek teko girdėti — ruošiasi net leisti savo žur- nalą. Ar pasauliežvalgiųjų orga- nizacijų kūrimas, kalbant apie lietuvių nesiskaldymą yra tiks- nus, sunku pasakyti, bet kad pa- nasūs reiškiniai išsaus reakci- ją ir kitaip galvojančių žmonių tarpe, yra logiška išvada. O po- to, greičiausiai, seksiančios smulkmeniškos ideologinės "pe- štyncės" lietuviškos kultūros kū- rimui Pietų Kryžiaus padangė- je, be abeje, nepasitarnaus. Ka- da nors, gal būt, bus ieškoma Australijos lietuvių diferencija- cijos pradininkų; taigi, jiems šios eilutės daugiausia ir yra skirtos... Veikia ir dirba lietuviai ne tikai Sydnejuje. Štai, Leigh Creek'e jau pusmetis kaip išei- na rotatorinis "Australijos Lie- tuvis". Kiekvienas jo numeris rodo stiprėjimą, tobulėjimą ir pažangą. Redaktorius J. Glušau- skas tikrai nesigali vargo, trūso ir sveikatos naktimis redaguo- damas, kad dieną kaipo dar- bininkas užsidirbtų savo kas- dieninę duoną. "Australijos Lie- tuvis" ir kitu būdu išvarė svar- bų kultūrinį barą. Iki šiol jis suspyję išplatinti gražų skaičių lietuviškų knygų, įkūrė Lietu- vių Kultūros Fondo apygardą Australijoje, kaip pirmasis lie- tuviškas laikraštis Australijoje, buvo ir pirmuoju rimtesniu jungiančiuoju veiksmu. Steng- damasis atstovauti visus dem- kratiniai galvojančius lietuvius. "A. Lietuvis", sustiprėjęs ir per- sikėlęs į spaustuvę su laiku gali tapti rimtu ir stipriu mūsų pe- riodinės spaudos nariu. Dabar, pasirodžius ir "Mūsų Pastogei", "A. Lietuvis" reika- lingumas kai kieno bandomas nuneigti. Vienybės (o gal "vie- nybės"?), vardan reiktų visas jėgas burti po vienu lietuvišku laikraščiu. Idėja, gal būt, ir ne- bloga, bet ar vieno laikraščio, vienos minties, vienos partijos, vieno vado sistema kartais ne- primena liūdnos atminties na- cinio reicho dienų? Juk nacių okupacijų metu Lietuvoje tebu- vo leidžiamas vienas rimtesnis dienraštis, kad palengvinus cen- zorų darbą... O visko standar- tizacija į "vieno" sistema yra pavojinga, ypač norint išsaugoti ne tikai demokratinę išvaiz- dą, bet ir esmę. Šiuo jokiū bū- du nesiūlau partinių peštynių, bet savotišką lygsvaros dėsnį, kaip sakoma, "dėl šventos ra- mybės", o abiejų (su laiku gal ir dar daugiau) laikraščių re- daktoriai turi atsakomybę iš rimtos savikritikos nepereiti į smulkmeniškos kivircus. Paga- liau, dar viena mintis: spauda, tai juk kultūrinio gyvenimo termometras. Kuo ji gausesnė ir stipresnė, tuo ir kultūrinis visuomenės gyvenimas judreš- nis ir pajėgesnis. Dirbtinai gi- me laikraščiai patys niekadoss neišsilaikė. Vadinasi, nėra rei- kalo dirbtinai uždarinėti ir esa- mujų. Jeigu gyvenimas jų ne- bus reikalingas, jie ir patys su- bankrutuos. —Rm. Marius

Sydnejus yra ne tik ALD centras, bet ir šiaip svarbus ir didžiausias Australijos miestas. Todėl nenuostabu, kad ten bu- riasi daugiau ar mažiau atvyk- stančių dypukų, (žinoma, savo darbo sutarčių galimybėse). Ne- labai senai (apie tai ir Naujbie- nose savo laiku buvo paskelb- ta) Australijos katalikų organi- zacijos atsikvietė iš Kaliforni- jos lietuvių kunigą J. Tamulį,

Australija, 25-2-1949. Literatūros Vakarais Balandžio 2 d. Lietuvių Au- ditorijoje įvyks literatūros va- karas. Kalbės Dr. K. Grinius, bus skaitoma literatūra. Visi kviečiami atsilankyti. Pradžią 7:30 val. vak. Literatūros Rėtelis.

LAI GYVUOJA NAUJIENOS
PER AMŽIUS!

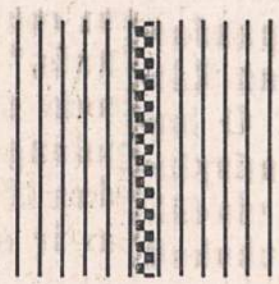

MID-WEST JEWELRY AND MUSIC

ANTANAS LIAKAS, Sav.

2014-2016 W. 35th St. Tel. Lafayette 3-0332
Chicago, Ill.

SVEIKINAME "NAUJIENAS" IR
LINKIME JOMS ILGIAUSIŲ METŲ!

KLEMENT AND KLEMENT

Vyrų Rūbų Krautuvė

1213 SOUTH HALSTED STREET

Tel. Canal 6-1264

Sveikiname Naujienas Sulaukusias
35 metų Jubiliejaus!

W. BUTKUS LIQUOR STORE

Degtinė, vynas, alus gerti prie baro ir neštis
namo ir malonus patarnavimas visiems.

4012 ARCHER AVENUE

Tel. Lafayette 3-8079

ILGIAUSIŲ METŲ NAUJIENOMS

BOSTON Shoe Store

HARRY POTICHA

3435 SO. HALSTED STREET

Chicago, Ill.

GARSINKITĖS "NAUJIENOSE"

"NAUJIENOS"

"Naujienos" tai žibintas, kuris per 35 metus nepaliaujamai švietė ir rodė plačiajai Amerikos lietuvių visuomenei kelią į giedresnį, skaistesnį rytojų. Per 35 metus "Naujienos" neatlaidžiai švietė ir auklėjo mūsų lietuvišką visuomenę, dėdamos to auklėjimo pamatą kilnius demokratijos principus. Per 35 metus "Naujienos" budriai stovėjo sargyboje mūsų kultūrinio ir visuomeninio interesų, kad jie nebūtų pažeisti visokių ne-užaugų, visokių politinių-parazitinių šarlatanų, besiknisančių mūsų visuomeninio santykiavimo pamatuose. Ir kuomet anais metais užėjusi bolševikiška pavietė savo neblaiviam aziatiškam pašėlime be pasigailėjimo griovė ir naikino mūsų draugijas, mūsų organizacijas, kuomet viskas beviltiškai dardėjo į bedugnę, ir atrodė, kad jau niekas iš ilgų metų kultūriniai — kūrybinio triūso nebus išgelbėta, "Naujienos" drąsiai, Gibraltaro uolos tvirtumu, pastoję kelią šitam bolševizmo siautimui. Ir šiandien visi tie, kurie nori matyti ir žinoti, žino ir mato, kad "Naujiečių" nusistatymas buvo teisingas.

Besikuriant mūsų jaunai Lietuvos valstybei, "Naujienos" neužsidarė siauruose partvyškuose rėmuose, bet stėjo plačioje valstybingumo plotnėje ir kovojo už teises ir lygybę visų sluoksnių, sudarančių mūsų valstybę. Ir šiandien, kuomet mūsų tauta pergyvena didžiausią savo visoje istorijoje tragediją, kuomet mūsų tėvai, broliai ir sesutės bolševikiško sadistiško barbaro be pasigailėjimo ir nuozniškai yra žudomi, kuomet visai mūsų tautai grėšia visiško išnaikinimo pavojus, kuomet politiniai mūsų valstybės horizontai yra aptemę ir nesimato nė menkiausių pragiedrulių, žadančių galą mūsų tautos Golgotai, tai ir šiame sunkiame momente "Naujienos" drąsiai ir ryžtingai šaukia mus į kovą ir gaivina mummyse viltį, kad biauirus komunizmo siaubas bus sutriuškintas ir kad mūsų tėvų žemei bus grąžinta nepriklausomybė ir josios žmonėms išplėsta laisvė. Ir "Naujienos" pranašingai numato tos aštėjančios valandos žiburėlius...

Per 35 savo gyvavimo metus "Naujienos" mūsų Amerikos lietuvių visuomeniniame dirvone išvarė platų barą, kuriam lygaus nėra visoje lietuvių istorijoje. Ir šiandien yra malonu pažiūrėti į tą milžinišką darbą ne tik "Naujiečių" vedėjams ir bendradarbiams, kurie tame darbe dalyvavo, bet ir skaitytojams bei draugams, kurie atidžiai jį sekė. Sunku net ir įsivaizduoti, koks mizernas būtų Amerikos lietuvių gyvenimas be "Naujiečių." Kad būtų galima atlikti visą šį kolosalį darbą, kas nors turėjo įdėti be galo daug dvasinių, fizinių ir materialinių pajėgų. Ir stebėtis reikia, kad visas tam darbu reikiamas jėgas sudėjo palyginamai nedidelė grupelė pasišventusių idealistų, vadovaujamų Dr. P. Grigaičio. Dr. P. Grigaitis, tai reta asmenybė; tai žmogus turintis lokomotyvo pajėgas, sukombinuotas su okeanu dvasinio turto. Jis buvo tuo akstinu, tuo varikliu, kuris davė Naujienoms spalvą, kryptį ir ideologiją. Ir šia 35 metų "Naujiečių" jubiliejaus proga aš širdingai sveikinu visą "Naujiečių" štabą ir ypač jų vyriausią redaktorių Dr. P. Grigaitį bei linkiu jiems kogeriausios sveikatos, energijos ir išvermės dar ilgus metus dirbti mūsų (gal ir nedėkingos) visuomenės labui. —P. Kazanauskas

Mokytoja klausia klasės vaikus: Dabar pasakykite man, kas paverlė vandenį į vyną? Mažytis Petrukas: Aš žinau, panele mokytoja, — maño tėtis.

"DĖDĖS" AMBRAZIEJAUS SVEIKINIMAI

35 METAI

Rodos, tik šiandien, tik vakar — o jau praėjo trečia dalis šimtmečio, kai Naujienos lanko savo skaitytojus, ne tik tai Amerikoje, bet ir kitose šalyse; lanko lietuvius, išblaškytus po įvairius kraštus, turėjusius pasišalinti nuo biauirus bolševikų teroro iš savo tėvynės.

35 metų NAUJIEČIŲ sukakusių proga sveikinu savo jaunų dienų, dar Marijampolės gyvenimo laikų draugą, Pijų Grigaitį, nuolatinį redaktorių nuo pirmo Naujiečių numerio, kuris pasirodė 1914 metais.

Kada lietuvių spauda buvo rusų uždrausta, skaičiau Lietuvos Ūkininką ir Varpą. Pirmam pasauliniam karui viską sunaikinus, vėliau pradėjus eiti Lietuvos Žinioms, skaičiau jas iki žiauraus bolševizmo laikų. Lietuvą okupavus bolševikams, panaikinus laisvą spaudą Lietuvoje, skaitau Naujienas be pertraukos per vienuoliką metų, nors ir pirmiau skaitydavau protarpiais. Jų skaitymas mane atgaivina energijoj ir dvasioj. Gavęs dienraštį, pirmiausia perskaitau redakcinius straipsnius, Apžvalgą ir įvairių bendradarbių parašytus straipsnius.

Prisimena man vieno mano jaunų dienų draugo žodžiai. Buvo susirinkimas 1899 metais mano tėviškeje Panausupyje. Vincas Kisielius iš Putriškių kaimo man pasakė: "Juozai, aš be Varpo gyventi negaliu." O aš dabar pasakysiu, kad aš be Naujiečių gyventi negaliu!

Mane labai sužavėjo Naujienose apysaka, parašyta Martino Gudelio "Broniaus šilinio Nuolykiai." Tema buvo paimta iš jo paties pergyventų laikų; man ją skaitant prisiminiau daug dalykų iš mano pergyventos praeities. Antra apysaka "Gabriele", kurią parašė jaunos kartos lietuvių, Alytaus dzūkaitė, Marija Jokubynienė, iš Toronto, Canada. Ją perskačiau su giliu susidomėjimu; tuos numerus, kuriuose ji buvo spausdinta, surinkau ir "Gabriele" perskaitė apie 20 žmonių. Daugelis dar pas mane ateina ir klausia, kada jie galės gauti skaityti "Gabriele" antru, kartu, knygoje. Tai būtų labai gerai, jeigu galėtumėte ją atspausdinti prenumeratos keliu; aš mažiausia galėčiau gauti 50 užsakymų. Mariutei nuo savęs patariu, kad neduotų plunksnai rūdyti ir kad visada rašytų Naujienoms.

Mano manymu, kiekvienas Naujiečių skaitytojas turėtų duoti sau garbės žodį gauti per metus laiko nors po vieną skaitytoją. Šitai padidins Naujiečių tiražą, dienraščio štabas galėtų leisti sekmadienio laidą, duodant priedu mažą žurnalą — taip, kaip kad daro New York

Times. Bet tai visų skaitytojų turėtų būti uždavinys ateičiai.

Dar kartą sveikinu Redaktorių, visą Redakcijos ir Administracijos štabą, visus bendradarbius, skaitytojus ir skaitytojas šio svarbaus jubiliejaus proga. Kad Naujiečių šūkis visada būtų: Atsteigti Nepriklausomoms Lietuvos Demokratišką Valstybę su seimu istorinėje sostinėje Vilniuje. Kad Gedimino Kalne visada plėvėsotų Lietuvos Trišpalvė Vėliava.

Atsiminkime žodžius mūsų garbingo tautos veterano, buvusio Lietuvos prezidento Dr. Kazio Griniaus, kad nuolatos privalome dirbti dėl Tėvynės Lietuvos labo, ginti jos laisvę ir kelti jos materialinę bei dvasinę pažangą.

Jūs visus gerbiu,
Joseph Ambraziejus
Brooklyn, N. Y.

**Sukako Naujienoms
35 metai**

Kai atvykau iš anglių kasyklų į Chicago 1912 metais, tai nebuvo lietuviško dienraščio. Buvo tik keletas savaitinių, kuriais reikėjo tenkintis.

1914 metais Naujienos pradėjo eiti kasdien. Jos yra pirmas lietuvių dienraštis Amerikoje.

Anais metais visi buvome jaunesni, tai ir energijos netrūko. Visi dėjomės prie darbo: vieni su pinigais, kiti platino laikraštį ir visi sukome ratą aplinkui. Šiuo laiku galime pasidžiaugti darbo vaisiumi.

Žinoma, Naujienos turėjo mažų ir didelių bėdų. Komunistai — su pagaiba Jamonto norėjo paversti Naujienas raudonųjų maskolių organu arba visai sunaikinti jas. Jos betgi išliko gyvos, tas visas bėdas pergyveno ir šiandien gyvuoja ir tarnauja lietuviams.

Kad palaikyti Naujienas ilgesniam laikui, turime ir mes skaitytojai su savo parama prisidėti. Tai labai lengva padaryti. Kiekvienas skaitytojas prikalbinkime savo gimines arba pažįstamus, kad jie užsirašytų Naujienas. Tuomet prisidėsime prie laikraščio palaikymo ir lietuvių platinimo. Dienraštis yra svarbu turėti lietuviams.

Sveikinu Naujienas 35 m. sukakties proga ir linkiu dar kitus 35 m. sulaukti.

Senas Naujiečių skaitytojas
B. Barniškis,
Chicago, Ill.

—Jūs blogai atrodote.
—Taip. Prieš dvį savaites aš išgėriau truputį perdaug snapso.
—Ir jums dar nepraejo?
—Ne. Aš turiu už jį užmōkėti.

Sveikiname Naujienas tamsiais diktatūros laikais, drąsiai gynusias demokratiją. Norime, kad ir ateityje jos budėtį Amerikos lietuvių reikalų sargyboje!

ARCHER AVENUE FURNITURE CO.
PARLOR SUITE MANUFACTURERS
Savininkas Joe Kazik-Kazikaitis
4140 Archer Ave. Ph. Lafayette 3-3516

ILGIAUSIŲ METŲ NAUJIENOMS!
MIKSIS HARDWARE
Paints, Glass, Plumbing Supplies and Housing Goods—Floor Sanders Rented
3990 Archer Ave. Tel. Lafayette 3-4756

GERIAUSIŲ LINKĖJIMŲ NAUJIENOMS
nuo
TOMS BALTIC INN
THOMAS ALEKSYNAS, Sav.
3129 SO. HALSTED STREET
Chicago, Ill.

Sveikiname seniausį ir geriausį lietuvių dienraštį Naujienas, sulaukusias 35 metų jubiliejaus, ir linkime redakcijai, visiems skaitytojams, bendradarbiams tęsti Lietuvai ir Amerikos lietuviams naudingą darbą!

★ ★ ★ ★
★ ★ ★ ★
★ 35 ★
★ ★ ★ ★

Continental Savings and Loan Ass'n.
V. P. PIERZYNSKI, Sekr.
4559 So. Paulina St. Tel. Yards 7-0145

Sveikinu Naujienas su jų 35 metų sukakties jubiliejum ir linkiu sulaukti auksinio jubiliejaus!

ALBINAS BARBER SHOP
MRS. ALBINA DAILIDONIS
Gerai patyrusi vyrų, moterų ir vaikų plaukų kirpėja
7108 SO. HALSTED STREET
TEL. ABERDEEN 4-7846

SVEIKINAME NAUIENAS, JU 35 METŲ
SUKAKTIES PROGA ir LINKIME
JOMS PASISEKIMO ATEITYJE!
JUSTICE ELECTRIC SHOP
"You always get Justice at the Justice"
4104 ARCHER AVENUE
Tel. Lafayette 3-3533

Pranešam visuomenei, jog mūsų sukaktis 20 metų, kaip elektros darbų kontraktoriai, žinomi kaip "Justice Electric Shop". Birželio 1 dieną išsikėliamė į GARFIELD RIDGE, 6625 ARCHER AVE., Brighton Park, namas 4104 Archer Ave. parduodamas su gera krautuve, 3 pagyventimais ir 3 karų garažu. Namas pačiam biznio centre ir tinkamas bile kokiām bizniui.

PROGRESO IR HUMANIZMO KELIU

35-ri metai būtų neilgas laikotarpis kitų tautų spaudos organui, betgi lietuviškų dienraščių istorijoje tai ilga ir graži spaudos darbo vaga. Per tą laikotarpį NAUJIENOS ne tiktais subūrė aplink save didžiulį būrį Amerikos lietuvių skaitytojų, bet ir senoje tėvynėje buvo plačiausiai skaitomas užsieninis lietuvių laikraštis. Tiesa, smetoninės diktatūros metu jis buvo uždraustas Lietuvoje platinti. Bet kada iš kurio kauninio laikraščio redakcijos ar kitų kuriuo keliu NAUJIENŲ numeris pakliūdavo į platesnę publiką, tai jis eidavo iš rankų į rankas, kol visai susinešdavo. Ir šiais

laikais, išsiblaškius lietuviams po visus kontinentus, NAUJIENOS tampa tuo ryšiu, kurs susieja viso pasaulio lietuvius, nuo šiaurės Kanados iki Naujosios Zelandijos. O kada turės sustoti eže Vokietijoje tremtinių leidžiami laikraščiai, tada NAUJIENŲ, kaip pasaulio lietuvių ryšinio, vaidmuo dar žymiai padidės.

Laikraštį sudaro ne vien nuolatiniai jo redakcijos bendradarbiai. Laikraštis yra tarytum gyvų gyjū kamuolys, į kurį susipina jo skaitytojų mintys ir jų minčių atgarsiai. NAUJIENAS pradėjo leisti ir tebeleidžia daugiausia socialdemokra-

tinų pažiūrų lietuviui. Bet to dienraščio ratas apima daug, daug plačiau, negu vienas tik socialistus. Jis apjungia, visų pirma, progresingos, demokratinės krypties lietuvius. Koks gi yra tas platus jungiantis idėjinis pagrindas?

Jis eina keliais sluoksniais. Pasaulėžvalgos plotnėje — tai minties laisvė, laisvė nuo dogmos, teisė į racionalinę, protinę kritiką. Tai yra vienas iš žmogaus dvasios laisvės potroškių, kurio neįstengė nuslopinti per tūkstančius metų visokios rusišios dogmatikai. Jis gyvas yra ir tautinėje priaugančių lietuvių kartoje, nepaisant to, kad jos jaunosios dienos praėjo atmosferoje, slopinusioje minties laisvę.

Visuomeninėje plotnėje — tai socialinio progreso siekimas, tokio progreso, kurs remiasi ekonominėmis ir socialinėmis reformomis, griaunančiomis atgyvenusias ūkines formas ir feodales arba paveldėtasias turėčių privilegijas ir užtikrina gerbūvio didėjimą tam paprastam žmogui — darbininkui, amatininkui, ūkininkui. Tų senųjų socialinių ir ūkinių formų pamatai braška šiandien ne tik Europoje, bet ir Azijoje, Indonezijoje ir kituose kolonialiniuose kraštuose. Feodalizmo viešpatavimas, jo aklas užsišpyrimas žūt-būt išsilaikyti, pagimdė Rusijoje bolševizmą. Ir toliau bolševizmas maitinasi feodalizmo puvešiais, tiek Europoje (Italija), tiek Kinijoje. Tikriausias būdas užkirsti jam kelią — tai įgyvendinti socialistiškai teisingesnę santvarką demokratinėmis priemonėmis. Šitos linijos besilaikydamos NAUJIENOS ir patraukia į save daugumą progresingų ir demokratinų lietuvių.

Tęsimas didžiųjų laisvės kovotojų tradicijų apima ir dar vieną plotmę — žmogaus (individo) ir valstybės santykių. Ir čia štai visiems laisvę mylinčioms bendrinė jungtis — tai humanizmas, žmogaus asmenybės vertinimas ir kėlimas aukščiau už visus totalitarinius statusus. Humanizmas, taip ryškus jau pirmųjų socialistų idėjose, dar labiau yra aktualus šiandien, kada socializmo išgamos bolševikai įvedė Rusijoje ir pavergtuose kraštuose tokį antihumanistinį, anti-žmogišką režimą, prieš kurį nublanksta viduramžių fortūnų gadyne.

NAUJIENOS, laikydamasis šių gairių toliau, kaip laikėsi jų ligi šiol, neabejotinai jungs aplink save vis daugiau progresingų lietuvių, kuriame žemės kampelyje jiems bebūtų lemta gyventi.

Dr. J. Pajaujis

"Naujienu" 35 Metų sukaktuvės

Šia proga noriu pasveikinti visą "Naujienu" redakcijos štabą su Dr. P. Grigaičiu prysakyje ir palinkėti visiems tvirtos sveikatos, geros energijos ir geriausio pasisekimo jų darbe.

Prieš penkis metus aš sveikinau "Naujienas" ryšyje su jų 30 metų sukaktuvėmis. Tada rašiau tai, ką ir šiandien tenka pakartoti: "Naujienos" skelbia tikrą teisybę ir jos tikrai atstovauja mūsų paveigta ir verkiančiai tėvynei Lietuvai. Jos nuoširdžiai ir nenulstamai kovoja už Lietuvos nepriklausomybę bei jos išvadavimą.

Dar kartą mano geriausi linkėjimai "Naujienoms."

Walter Domash
St. Louis, Mo.

• Jei Ann Sullivan būtų užregistravusi Geraldą, tai jis būtų skaitomas legaliu josios sūnumi, — sako Bostono civilinių aktų registratorius. Massachusetts įstatymai skaito legaliais visus vaikus, jei nepersikyrusi žmona tatai tvirtina.

SVEIKINIMAS IR LINKĖJIMAI

Didžiai Gerb. p. Redaktorium, Kovo 19 d. 1949 m. "Naujienoms" sukanka 35 metai. Tai jau imponuojantis amžius lietuviškam dienraščiui. Ir, kaip atrodo, į tą amžių "Naujienos" ateina stipriu, pilnakrauju leidyminiu, kuris švęs dar daug jubiliejų, prieš kuriuos šis 35 metų jubiliejus bus tikrai jaunuolio vardinės.

Be abejo, Amerikoje lietuviškumo palaikymo bare "Naujienos" išrėžė gilią vagą — "Naujienos" sugebėjo įpratinti Amerikos lietuvių skaityti dienraštį savo gimta kalba, o per tai ir įpratino jį domėtis lietuviškos kolonijos gyvenimu. To išdavyme mes turime dabar ir sielojimąsi gyvybiniais mūsų tautos reikalais, kurie šiuo metu taip reikalingi jautrios ir stiprios Amerikos lietuvių paramos.

Lietuvių kalba spaudos lydimas ankstyvesnis išėvis lietuvis ir per keletą dešimčių metų milžiniškame amerikonizacijos katile išliko lietuvis esąs, sau žmogus.

Lietuviams teisininkams esantiems tremtyje ypatingai malonu pažymėti, kad "Naujienos" išaugo ir sustiprėjo teisininko redaktoriaus vadovaujamos. Todėl linkėdami "Naujienoms" sulaukti dar visokeriopų jubiliejų, mes to linkime ir "Naujienu" redaktoriui, Dr. P. Grigaičiui.

Tebūnie "Naujienos" galingas šauklys dėl teisės ir teisingumo įgyvendinimo mūsų tėvynėje. Tebūnie "Naujienos" kovotojas dėl humaniškumo ir solidarumo principų įgyvendinimo mūsų visuomenės gyvenime.

J. Gliudys,

Lietuvos teisininkų tremtinių Draugijos Centro Valdybos įgaliotinis JAV.

Kovo 14, 1949.

SVEIKINIMAS

D. G. "Naujienu" Administracija.

Lietuvių Tremtinių Draugija nori atžymėti Tamstų sukaktuvinį — 35 metų numerį kukliu skelbimu — sveikinimu. Deja, esame naujakuriai, todėl turime tenkintis tik mažu (už 5 dol.) sveikinimo formatu. Tačiau mūsų linkėjimai "Naujienoms" yra didžiuliai ir sveikinimai nuoširdžiausi.

Tegu "Naujienos" dar ilgus metus stovi šiame kultūriniam bare, kovodamos už Lietuvos laisvę, demokratiją ir už žmogaus teises visuomeninėje santvarkoje.

Su nuoširdžiais asmeniškais sveikinimais

Viktoras Šimaitis,
L. Tremtinių Draugijos Pirm.

SKAITYKIT IR KITUS RAGINKJT SKAITYTI "NAUJIENAS"

"Naujienu" Tiesus ir šviesus kelias

Man nesigiriant, aš pradėjau skaityti Naujienas nuo pat pirmo atspausdinto jų numerio 1914 m. Mums netrūko savaitraščių tals laikais, bet dienraščio neturėjome, kuris diena iš dienos atneštų dvasinį peną ir pasaulines žinias tikroje šviesoje.

Po pirmo pasaulinio karo, t. y. 1918-20 metais, kai monarchų sostai subyrėjo ir kai Rusijoje diktatoriškoji bolševikų partija išvaikė demokratiškai išrinktą parlamentą ir pradėjo vykdyti kruviną despotišką užsibrėžimą, tai atsiliopė visam kultūriškam pasuly. Planas buvo aiškus — užgriebti organizacijos, demoralizuoti veikėjus, o jei nepasiseks, tai suardyti, kad niekam nieko neliktų. Naujienos, su Dr. P. Grigaičiu priešaky, kaip socialistinės ideologijos teoretiku, griežtai atsistoję skerskely ginti demokratiją nuo atslenkancio raudonojo amaro. Tuo laiku kai kurie mūsų veikėjai — jos dar nesuprato ir raudonojo pavojaus neįžiūrėjo, todėl sakė, kad tai tik dviejų partijų ginčas. Bet kas dabar yra? Dabar jau ne dviejų partijų ginčas, o dviejų pasaulių santvarkos ginčas.

"Naujienos," minėdamos savo 35-kių metų gyvenimo sukaktį, gali drąsiai žiūrėti į savo šviesų darbą ir džiaugtis. Įvairios organizacijos, klubai, rateliai, veikėjai-jos, korespondentai-tės, visi kartu džiaugsis "Naujienu" 35-kių metų jubiliejum — sukaktuvėmis.

"Naujienos" tai erdvus nepartinis demokratinis dienraštis. mums visiems "N." špaltose yra vietos, ar tai sandarietis, liaudininkas, socialistas ar bapartinis; taspat liečia ir įvairias organizacijas. Toks visuomenės susikaupimas apie "Naujienas" sudaro rimtą atsparą prieš komunistus, kas, žinoma, yra didelis plusas šios šalies U. S. apsigynimui nuo pasireiškiančio komunizmo.

Kas daugiau gali "Naujienoms" suteikti inspiracijos, jei ne mes patys — visi, visa demokratinė visuomenė mūsų dienraščiui, kuris drąsiai vedė — švietė lietuvius per 35 metus tiesiu ir šviesiu keliu.

—Ksaveras J. Semaška
Detroit, Mich.

• Gen. MacArthur paneigė žiną, kad atėinantį rudenį jis rengiasi atsistatydinti.

• Šiandien prezidentas Trumanas pareiškė savo nuomonę apie paskutinių dienų įvykius kongrese.

—Na, sūneli, ar daug šiandien išmokai?

—Ne daug, tėveli, mokytoja liepė rytoj ateiti į mokyklą.

Ilgiausių Metų Naujienoms!

JOSEPH VILIMAS & CO.

General Building Contractors
REAL ESTATE, LOANS, INSURANCE
6753 So. Rockwell St. Ph. Hemlock 4-2323

SVEIKINAM "NAUJIENAS"

MIDWEST MAISTO KRAUTUVĖ

ANTANAS BANAITIS, Sav.

3428 South Litanica Ave.
Chicago, Ill.

Vienintelį pasaulyje visų lietuvių demokratijos sargyboje stovintį dienraštį "Naujienas" jų 35-kių metų jubiliejaus proga sveikiname ir linkime gražiausios ateities.

SIUNTINIŲ PERSIUNTIMO B-VĖ "HELP" KANADOJE

35 METŲ SUKAKTIES PROGA

SVEIKINAME NAUJIENAS

ir linkime joms ilgiausių metų!

PIVARONAS BAKERIES

4622 SO. MARSHFIELD AVE.,

Phone Frontier 6-4622

Sveikinam "Naujienas" su 35-kių metų jubiliejum ir linkim kuoilgiausių metų visam štabui skaitytojams ir bendradarbiams.

★ ★ ★ ★
★ ★ ★ ★
★ 35 ★
★ ★ ★ ★
★ ★ ★ ★

ROOSEVELT FURNITURE COMPANY

JOVARAUSKAS ir BERTULIS, Sav.

2310 W. Roosevelt Rd.

SEeley 3-8760

35 METŲ SUKAKTIES PROGA, NAUJIENOMS LINKI GERIAUSIOS KLOTIES

The Exchange National Bank of CHICAGO

130 SOUTH LA SALLE STREET

NARYS FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION IR FEDERAL RESERVE SYSTEM

IŠ LAIKO MOZAIKOS

(Atkelta iš 1-mo puslapio)

SIDABRINIAI PAUKŠČIAI

Akis nuslysta namo siena: aukštuose kyšo pravertę lengai, išžiodę savo bestiklius rėmus. Nėra rankos juos uždaryti, bet jie ir neužsidaro — oro spaudimas išjudino iš vietos, taip kaip ir rąstus, kurie kyšo galais. Iš kiemo pusės kadaise buvusiam sodelyje varganai žaliuoja jaunas klevas. Kažkas jam nudras-kė žalių papuošalą, nors dabar pavasaris ir pats metas žydėti; baltą medieną švyti per sudris-kusią ir suskaldytą žievę — jaun-nas medelis žaidžia.

Ant žemės viskas suvirte:

lentos, rąstai, čerpės, stiklo šu-kės, ir vėjui trupučiuoką papū-tus, dulkių debesiai gaubia šią buvusią žalią ir jaukią vietelę.

Gatve praskuba dideliu grei-čiu auto mašinos, retkarčiais prabėga vienas kitas pakeleivis — miestas lyg mirties paveikslas iš senojo rašto padavimų.

Penkioliką minučių atgal bu-vo paduotas lėktuvų alarmas ir kažkodėl dabar Gracas supana-šėja į pirmųjų karo dienų Vil-nių. Artimas jis mielajam Vil-niui savo dvasia: tie patys rom-antiški senojo miesto skers-gatviai, šita laisva namų ir aikš-čių paskirstyme netvarka, seno-ve ir istorija alsuoja pastatai ir bokštai, nors taip skirtingi savo

praeities keliais. Tik niekur ryš-

kiau neprisimeni skaisčiųjų Vi-lijos bangų ir gelsvu smėliu barstyty jos pakrančių, kaip stovėdamas prie murzinojo, į akmeninius rėmus įkalto sriu-ainiojo Muro.

Erdvėje girdėtis nejaucus ūžimas. Iš debesų dideliame aukštyje išnyra sidabriniai, žerį saulėje paukščiai. Diena iš die-nos jie drasko nervus ir kausto šalčių sąnarius. Kažkaip pagal-voji, kad ten aukštai juose sėdi lakūnai, kranto gumą, užgeria Coca-Cola ir žmogiškos rankos laiko mygtuką palieti mirties kroviniui ant tokių pat žmonių galvų.

Saulėje pasirodo dūmų pluoš-tai ir švytiantis ugnis—prieš-lėktuvinė artilerija pradėjo sa-vo medžioklę. Šiandien kenčia Džiaugsmą didina, kad mūsų globėja IRO švenčių proga iš-duoda kiekvienam turkiškų ci-garečių pakelį, keletą uncijų prasčiausių saldainių ir prideda prie savaitinės liesos normos sviesto keletą gramų.

Skubame į namo rūšį, nes lėktuvai virš mūsų galvų ir gir-dėtis vis didėjantis krintančių bombų švilpesys. Rūsyje blink-si silpna šviesa, išsupdama ant sienų šešėlius. Vokietės mel-džiasi glausdamos prie savęs vaikus. Kažkas užsidega cigare-tę. Visų veidai pabalę ir tik vie-na viltis, kad bombos kris to-liau, valdo šią nejaukią gyvybę instinkto baimę mirčiai.

Jos krinta toliau. Nuo oro spaudimo trenkia durys ir vi-sas namas vaitoja, kaip senas vaiduoklis. Slenka minutės il-gos, kaip valandos, su kiekvie-na akimirka laukiant pasikarto-jimo.

Iš toliau artėja naujos spro-gimų serijos, kurios vis arčiau siekia mūsų kvartalą: visi pa-junta artėjančią mirtį, kuri kaip demonas gresia mūs už-spausti šitame palaidame požė-mio narve. Moterys neišlaiko ir susikibę rankomis, kaip pam-išėlės pradeda suktyti ratu. Iš jų švogždančių lūpų prasiskiria tik du suprantami žodžiai Jėzus ir Marija. Vaikai suklykia. Kaž-kaip prisipausti prie sienos ir instinktyviai prisilenki...

Oro banga sviedžia mus į ki-tą kampaną, kažkas lūžta ir krin-ta žemyn. Gerklėj sustoja oras, dulkės užima kvapą ir tamsa uždengia viską. Rankos neju-čiomis uždengia galvą ir nenen-ki sąmonės.

—Vyrai, ar gyvi? — neaiškiai po kurio laiko išskiri balsą ir pamažu grįžti į sąmonę, kad tai šaukia Romas. Gulį ir lauki kol pajusi skausmą ar ką slėgian-čio ir siaubas perlekia galvą, kai pajunti, kad aštriai gelia koją. Tačiau jos niekas nespau-džia ir po sekundės jau esi prie angos, pro kurią dulkėse silpnai blyksi spinduliai. Išsimuši į so-dą ir apsilpsti nuo šviečiančios saulės ir žaliuojančios pievelės.

VEL švilpimas. Tik ne į rūšį, kur sienojai lūžta ir trupina trapius žmones. Krėnti tarp ak-menų ir spaudies su tokia jėga prie žemės, lyg ji tave uždengs ir kartą saugumą suteiks. Bom-bos nulyja po truputį tolyn ir mirties banga nuslenka.

Visas pajudęs suglembi prie išvirtusio sienojaus, kaip tik ties ta vieta, kur prieš kurį lai-ką viršuje dar stovėjo mūsų kambarys.

ŠVENTĄJĮ VAKARĄ

Prieblanda jau baigia skirsty-ti tamsos šešėlius, kai akis pra-deda išskirti pilkus žmonių si-luetus, kurie skuba prie lagerio vartų laukiančių amerikoniškų sunkvežiminių. Nors šandien Kū-čių rytas, bet mūsų vyrai turi dirbti ligi pietų ir todėl jie tra-ukia kepurės ant ausų, nes šal-tas vėjas gerokai griebia. Apsir-rėdę jie margai: viso pasaulio mados čia sumaišytos, bet at-rodė, kad įvairių kariuomenių drabužiai vaidina svarbiausią rolę: rusų, vokiečių, anglų, ame-rikonų ir visų buvusių Euro-pos ar dar būsimų armijų švar-ka, kelnės ir apsiaustai sudaro pagrindinę dypukų garderobo dalį. Lageris po truputį atgyja.

Sausas cėmėnūnis kiemas, mur-ziniai pilki ir bombų apgraužti vokiečių kariuomenės kazema-tai įgauna gyvybės: moterys skuba atsifimti savo vaikams piena, raštinių tarnautojai ir darbininkai eina į darbovietes. Atskiras miestelis su savo gyve-nimu ir rūpesčiais, dirbtinai įsodintas į svetimą aplinką ir tarsi izoliuotas nuo išorės.

Kazematų viduje išsitiesia il-gi ir silpnai apšviesti korido-riai. Langų stiklus atstoja pri-muštos lentos, kurių daug kur trūksta ir pagal leidžiamus kulk-lius išteklius joms ruošiasi. Džiaugsmą didina, kad mūsų globėja IRO švenčių proga iš-duoda kiekvienam turkiškų ci-garečių pakelį, keletą uncijų prasčiausių saldainių ir prideda prie savaitinės liesos normos sviesto keletą gramų.

Vakare baltiečių kantinoje vi-si susirenka, kur švenčiamos bendros Kūčios. Viengungiams vyrams tai vienintelis išgany-mas, nes pačiam pasiruošti ne-imanoma, o šeimų lietuviškam vaišinkumui sunku pasireikšti, nes ir patiems trūksta valgio.

Kalba bendruomenės vado-vas, vėliau kunigas. Igesių trykšta jų mintys, kenčianti Lietuva ryškiai, kaip niekad vaidenasi prieš akis, vargana ir beprasme būtimi alsuoja trem-tinių gyvenimas. Laužomos plotkelės, vienintelis šventasis patiekalas šį iškilmingą vakarą, kuris visus be jokių skirtumų jungia į vieną šeimą ir lieja krūtinėna naujos jėgos laukti ir ruošti lemiamajai gyvenimo valandai — grįžimui į gimtąją pastogę.

Daugelio akyse blizga ašaros, nesuvaldomos ir savaime pasi-rodančios tyros ašaros. Jos gimsta iš tikros ir nesumeluo-tos kančios ir joms pasaulyje nieko lygaus nėra.

NAUJAS HORIZONTAS

Į pavakarę vėjas darosi stip-rennis ir mūsų laivas "Gen. Sturgis" greit pajunta padidė-jusį bangavimą. Supdamasis ir drebedamas jis lipa ant bangos keteros, kuri pačioje viršūnėje trykšta į tamsiai žalias putas ir dingdama prasivėrusioje bangų gelmėje, patraukia laivą su sa-vimi žemyn. Virš stiebo vėjui plakasi balta žuvėdra, kažkaip vieniša atklydus okeano viduryje.

Naujienos, vietoj savaitraščio, išėjo dienraščiu, kuris anuo lai-ku buvo labai reikalingas mū-sų išeivijai. Buvo reikalas turė-ti spaudą, kuri gintų darbinin-kų reikalus. Ir tą darbą Nau-jienos pilnai atliko ir užsitar-nauja taip darbininkų, taip pla-čiosios lietuvių visuomenės pa-garbas.

Tegul Naujienos gyvuoja ne tik dar 35 metus, bet tol, kol lietuvių tauta gyvuos.

Valio Naujienoms!
—A. L. Skirmont
Harvey, Ill.

Begalinė stichija ir begalinis bangų skubėjimas, lyg svaigian-tantis sapnas viliojas pasiner-ti į jų amžinybę. Jos skuba taip šimtmečiais vienodai laužyda-mos savo trykstančias keteras ir vienodai supdamos visų am-žių keleivius: jos grūmojo pra-žūtimi silpniems vikingų laive-liams, jos blaškė klaukia neži-nomybe drąsuolio Kolumbo jū-reivius, jos supa mus nežinoma ateitimi, nešdamos į nepažista-mą kraštą.

Viskas užpakalyje atkiršta ir rodos viskas užsibaigę, kas pra-eityje žmogų viliojo ir stūmė gyventi. Lyg po sunkaus miego atsibudome. Naujas gyvenimas mus negązdino, nes jau daug kartų likimas blaškė ir viską iš naujo tekdavo pradėti, bet kaž-kur giliai krūtinėje skaudėjo nematomi raiščiai, kurie traukė mintis atgal į aną kontinentą ir į aną pasaulį, iš kurio mes žiau-riai buvome karo audrų išskiri-ti. Ten buvo mūsų seserys ir broliai, kuriems kiekviena die-na aušo su silpna ir nuolat kau-čių palaužoma aušra.

—It will be a bad night, — sumurmėjo pro šalį praeidamas laivo simpatiškas juodukas Zoržas. Mes netarėme žodžio, nes audra mus neveikė. Ji per ilgą laiką buvo tapus tikru draugu, kurios siutime rodės gyvenimas neša savo prasmę ir verčia spirtis, kad nebūtum jos sukuriuose sumaltas.

Sunkūs švininiai debesys gu-lė horizontą ir tik retkarčiais pro juos sumirgėdavo balkšvos šviesos pluoštai, kurie virpėjo vėjo siutime. Ten, žinojom, gu-li kraštas, į kurį mes vargšai ke-leiviai grūmėmės, ten gulėjo mūsų naujas, nors ir kietas, bet laisvas ir prasmingas gyveni-mas.

Naujienoms 35 m. sulaukus

Sveikinu Naujienas 35 metus sulaukusias, už jų tvirtą pasi-ryžimą atlaikyti savo poziciją. Visiems yra žinoma, kaip jos buvo puolamos visokių elemen-tų. Bet tvirtas Naujienų Bend-rovės ir jos redakcijos štabo pasiryžimas, su plačiosios vi-suomenės pritarimu, atlaikė vi-sas atakas ir Naujienos žengė pirmyn.

Naujienos, vietoj savaitraščio, išėjo dienraščiu, kuris anuo lai-ku buvo labai reikalingas mū-sų išeivijai. Buvo reikalas turė-ti spaudą, kuri gintų darbinin-kų reikalus. Ir tą darbą Nau-jienos pilnai atliko ir užsitar-nauja taip darbininkų, taip pla-čiosios lietuvių visuomenės pa-garbas.

Tegul Naujienos gyvuoja ne tik dar 35 metus, bet tol, kol lietuvių tauta gyvuos.

Valio Naujienoms!
—A. L. Skirmont
Harvey, Ill.

ILGIAUSIŲ METŲ NAUJIENOMS Linki:

NEW LIFE DELICATESSEN

Mrs. MARY GRINIUS ir Sūnus JONAS

3331 So. Halsted St.

Chicago, Ill.

YArds 7-5742

Lai gyvuoja seniausias lietuvių dienraštis!
Paint, Wall Paper, Hardware, Tools, Glass.

WILLIAM REIZNER JEWEL PAINT

1833 So. Halsted St.

CAnal 6-4332

LITHUANIAN CHAMBER OF COMMERCE OF ILLINOIS

4030 Archer Ave. Virginia 1515 Chicago 32

LITHUANIAN CHAMBER OF COMMERCE
OF ILLINOIS

SVEIKINA

Didžiausio Lietuvių Dienraščio
"N A U J I E N Ų"

Leidėjus, Redakciją ir Administraciją
35 metų tautinio darbo sukakties proga.
Kreditas skaitytojams — šviesuomenei!

JOHN W. PACHANKIS
Prezidentas

SVEIKINAME NAUJIENAS ŠVENČIANT 35 METŲ JUBILIEJŲ LIETUVYBĖS DARBE!

LIETUVIŲ PILIEČIŲ DARBININKŲ PAŠELPOS KLUBAS

Isteigtas Kovo 20 d., 1916 m.

WM. DUOBA—Pirm. P. ŠLOGERIS—fin. rašt.
J. SIMANAVIČIUS—v. pirm. L. GENIOTIS—kontr. rašt.
JAMES R. CHERRY—rašt. V. IVAN—iždininkas.

Ta pat proga kviečiame visus Lietuvius ir Lietuvos nuo 16 iki 40 metų amžiaus įsirašyti. Pagelbstim įsigyti pilietybės popierius, ligoje ar mirtyje išmokame pašalpas.

Laikome susirinkimus kiekvieną ketvirtą mėnesio sekmadienį West Side Svet, 3342 W. 23rd Place, 12:30 val. po pietų.

NEUŽMIRŠKITE MŪSU METINIO
IŠVAŽIAVIMO
Sekmadienį, Birželio-June 26 d., 1949 m.
SPAITIS DARŽE, WILLOW SPRINGS, ILL.

SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ NAMŲ SAVININKŲ BRIDGEPORTE

Visi Lietuvių Namų Savininkai kviečiami prisirašyti prie Lietuvių Namų Savininkų Draugystės. Susirinkimai įvyksta kožno mėnesio antrą antradienį Chicagos Lietuvių Auditorijoje, 3133 So. Halsted St., 7:30 val. vakaro.

VALDYBA — 1949 METŲ

KAZYS VISACKIS, Pirmininkas
STASYS KUNEVIČIA, Pirm. Pagelb.
A. KAULAKIS, Raštininkas
TAMAS S. JANULIS, Fin. Raštininkas
PETRAS BALSIS, Iždininkas
KAZYS GUGIS, Advokatas
A. SHIMKUS, Maršalka
JURGIS DARASKA, Iždo Globėjas

Sveikinam Naujienas 35 m. jubiliejaus proga

GARFIELD PARK LIETUVIŲ VYRŲ IR MOTERŲ PAŠALPOS KLUBAS

Klubas siūnia sveikinimus ir linki daug metų pasekmingai gyvuoti bei bujoti-
klestėti dienraščiu Naujienoms

KLUBO VALDYBA:

F. STANIONIS, Pirmininkas
M. MEDELINSKAS, Rašt.
C. KALALLO, Raštininkas
J. BRUCHUS, Iždininkas.

Sveikinimas ir linkėjimai jubiliejaus sukakties 35 me-tų ir linkime sulaukti auksinio apvaikščiavimo dienra-ščiu Naujienoms

BRIGHTON PARKO LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBO VALDYBA IR NARĖS

DRAUGYSTĖ LIETUVOS KAREIVIŲ (Lithuanian Soldiers Society)

CICERO 50, ILLINOIS

Palaiko tamprus ryšius su idenraščiu NAUJIENOS. Sveikina sulaukus 35 metų jubiliejų Dienraščio vedėjams linkim ištvėrmės sveikiems sulaukti auksinio jubiliejaus.

KLEM LAUDANCKAS, pirmininkas
S. ŠILEIKA, J. KLIMAS, vice-pirmininkai
KAZ. ANDRIAUSKAS, iždininkas
BEN TUMAVISE, finansų raštininkas
K. P. DEVEIKIS, nutarimų raštininkas
P. KAVALEUSKAS, J. JOCIUS, J.
TAKAZAUSKAS, trustees
P. PUGZLIS, mašalka.

Susirinkimai kas trečią sekmadienį Liuosybės svetainėje.

Užprašome visus į savo išvažiavimą-pikniką 31 liep-os-July 1949 m. Labdarių viloj, Orland Park, Ill.

LIETUVIŲ DARBININKŲ DRAUGIJA

LITHUANIAN LABOR ASSOCIATION
636 Broadway, So. Boston, Mass.

Sveikina "Naujienas" trisdešimt penkių metų sukakties proga. Per tą laikotarpį Naujienos buvo mūsų išeivijos švietėjos. Jos palaikė lietuvių. Naujienose mes suradom naujausias žinias apie pasaulio įvykius. Naujienos visą savo gyvavimo laikotarpį stovėjo už demokrati-ją prieš diktatūrą ir diktatorius; už darbininkų vienybę. Linkime Naujienų Bendrovei, redakcijos štabui ir visiems darbininkams, dirbantiems Naujienose, Naujienų rėmėjams ir skaitytojams, kad sulauktų Naujienų pen-kiasdešimt metų jubiliejaus.

LIETUVIŲ DARBININKŲ DRAUGIJA.

CENTRO KOMITETAS.

J. A. YANKAUSKAS, Pirmihinkas
N. JONUSKA, Sekretorius
W. V. ANESTA, Iždininkas.

NUO "ŠALTINIO" IR BAČKAUSKO "SAULĖS" — PRIE "NAUJIENŲ"

Augau Lietuvos kaimė. Lenkiškais raidėmis pramokau skaityti ir rašyti pas "daraktorius." Piemenukai, parubežin suginę bandas, dalindavomės spausdintu žodžiu. Vieni atsi- nešdavo "Lietuvos Kalendorių," kiti — Amerikoje spausdintą brošiūrėlę ar "Katekizmą." Skaityti visi labai norėdavomė.

Mano tėvelis nemokėjo nei skaityti, nei rašyti. Vakarais tu- rėdavome jam paskaityti iš ka- lendoriaus apie orą. Jis mėgo ir pasakaites. Atgavus nuo ru- sų laisvą spaudą, atsirado lega- liai leidžiami laikraščiai. Vyres- nysis mano brolis mokinosi Sei- nų kunigų seminarijoje. Jis už- prenumeravo "Šaltinį." Buvo

didelis džiaugsmas ir naujeny- bė, kad į kaimą per pašta atei- na laikraštis. Kaimynai atėida- vo pasiskaityti, o kiti net pasi- skolinavo.

Vėliau vienas kaimynas užsi- sakė "Lietuvos Ūkininką," tai eidavome pas jį pasiskaityti ar namo parsinešti. Amerikiečiai parsiusdavo laikada "Kovą." Tas laikraštis eidavo iš rankų į rankas. Bažnyčioje kunigas ispėdavo, kad neskaityti, tai esąs bedieviškas, nukreiptas prieš valdžią, užtat jaunuoliai dar labiau norėdavom jį per- skaityti, kad patirtume, kas ten yra.

Atvažiavęs Amerikon, apsi- stojau pas giminaity, kuris lie-

tuviškų laikraščių neskaitė, o angliškai nemokėjo. Tuoj užsi- sakiau man pažįstamą "Šaltinį" iš Lietuvos, o kad žinočiau, kas dedasi Amerikoje, tai užsisa- kiau Bačkausko "Saulę." Šven- tadieniais nueidavau į lietuvių bažnytelę ir ten iš komiteto gaudavau "Draugą" veltui.

Mano giminietis pastebėjo, kad be reikalo mėtau pinigus, o man vis norėjosi lietuviški spausdiniai skaityti. Atvyko kartą agentas, pasiūlė knygų ir "Keleivių." Pasinaudojau proga ir užsiskiaiu. Man prisiminė e- aro žandarai, kurie už lietuvišką knygą kišo kalėjimą ir Sibī- rian varė, o čia ne tik laikra- čius, bet ir knygas vežė į na- mus. Pavergtos Lietuvos jau- nuoliai taiti buvo sunku supra- sti. Tai reikiškė laisvę, naują pa- saulį, naują kultūrą. Tik laisvai atsikvėpęs pasijutau lietuviu, ne prastesniu už rusą, lenką ar sla- vą. Kai kuriais žvilgsniais net geresniu. Galėjau savo kalboje jį pirkti ir parduoti, o jis to ne- galėjo.

Maža mūsų miesto kolonija buvo jaunutė. Turėjo mažą baž- nytelę ir porą draugijų. Darbas gauti buvo lengva, todėl ir pra- dėjo važiuoti jaunimas. Vaiki- nai ir merginos, daugiausia iš Spring Valley kasyklų, Cher- ries, Kiwane ir iš pačios Lie- tuvos čia važiuo. Jauni mėg- davo pagirtuokliauti, armonika pagroti, pašokti, o kartais ir pa- simušti. Bet lietuvių garbė ne- buvo sutepta. Pirmadieniais bū- davo pilni kalėjimai, policijos teismai. Teisėjai kraudavo pini- gines baudas, o amerikiečių spauda rašydavo "Polacks fight" (Lenkai mušasi).

Lenkų būdavo daugiau, jie tai ir darydavo. Lietuvius tada maži kas žinojo. Lietuvos jau- nimas tik trumpam laikui va- žiuodavo į šią šalį. Dauguma norėjo užsidirbti pinigų ir grįž- ti į savo gimtinį kraštą. Nickas nepaisė laikraščių, knygos ir apšvieta jiems nerūpėjo. Bet kultūrinis darbas pradėtas ir čia. Pradėta ruošti paskaitos, organizuoti anglų kalbos pamok- kos, susidarė teatro mėgėjų bū- reliai, Kanklių choras. Netrukus pradėta organizuoti koncertus, šokių, — ir jaunimas susido- mėjo kultūrinio darbu.

Vieną dieną paršniokštė ge- ležinis arklis iš rytų. Zarijos iš po ratų tik pasipylė, sustojo ir prie svarbiausios gatvės bešir- dis patarnautojas ant akmenų išmetė naujagimį. Vystyklusose jis buvo motiniškai suvyniotas, šniūreliais suraišiotas. Jo var- das — "Naujienos." Kas buvo "Naujienu" tėvai ir krikštate- viai, tik vienas mano draugų, Stasys Petrauskas, žinojo. Jis į pintinę įsidėjo naujagimį ir dvi- račiu parsivežė jį į savo buvei- nę.

Tą patį vakarą jis atsinešė naujagimį į mūsų choro pamok- kas, kad visi pamatyty. Susido- mėjimas buvo didelis, kiekvie- nas norėjo pačiupinėti, pasižiū- rėti. "Naujienos" nuskambėjo po visą mūsų koloniją, visi lin- kėjo naujagimiui augti ir bujo- ti.

"Naujienos" prabilo savo švelnučiu balsu: — Kai sustip- rėsiu, tai padėsiu jums, naujo- kai, tą sunkią gyvenimo našta nešti.

Tiesa, daug padėjo tverti, or- ganizuoti draugijas, nurodė ge- ras ir silpnas puses. Amerikai įsivėlus į Pirmą Pasaulio karą, "Naujienos" lietuvių išėivijoje suvaidino svarbų vaidmenį. Re- gistracijos metu davė patari- mus. Išvakarėse Lietuvos nepri- klausomybės pasiskelbimo, rė- mē Lietuvos bylą, padėjo su- šaukti Amerikos Lietuvių Sei- mą Chicagoje, reikalavo de fac- to, o vėliau de jure Lietuvos pripažinimo valstybės departa- mente. Jos griežtai kovojo prieš atsiradusius bolševikus, kurie jau tada norėjo, kad Kapsuko vadovaujama Raudonoji Armī- ja užimtų Lietuvą. "Naujienos" daug prisidėjo prie Lietuvos ekonominio atstatymo. Jos pak- lėlė balsą prieš želigovskio žy-

TRISDEŠIMT PENKTĄ SUKAKTŲ MININT

Kovo mėn. 20 d. rimta ir kul- tūringa programa didžiulei žmonių miniai dalyvaujant, "Naujienos" atžymėsi savo 35 metų jubiliejų. Mintimis per- žvelgus šį laikotarpį pamaty- sim, kad "Naujienos" regula- riai lankė savo skaitytojus, teik- damos rimtas ir teisingas ži- nias bei kultūringus straips- nius. Visuomet eidamos tiesiu ir sąžiningu keliu, jos vis įgyja ir didėjančių skaitytojų, talkininkų ir rimtų bendradar- bių.

Savo nuosirdžiu ir bešališku patarnavimu "Naujienos" dau- geliui padėjo susirasti savo ati- mus, gimines ir bičiulius. Ši jų nuosirdi pagalba ypatingai įve- tinama naujų atėivių — bu- vusių išsklaidintų karo audrų ir išblaškytų šeimų.

Didis nuopelnas joms priklaus- so dar ir už tai, kad nuo tau- tos ir lietuviybės reikalų jos nie- kad nenukrypo. Nežitūrint ko-

gus Vilniaus srityje, organiza- vo ekskursijas į Lietuvą, Da- riau-Girėno skridimą į Kauną.

Šiandieninių Lietuvos nelai- mių akivaizdoje, "Naujienos" nurodė rudojo ir raudonojo diktatorių plėšikiškų žygius, griežtai kovoja už Lietuvos iš- laisvinimą, už tremtinių teises, už ALT ir BALFą.

Per 35 metus "Naujienos" at- liko milžinišką darbą.

Per 35 metus suredaguota ir išleista apie 1,000 numerų, prirašyta šimtai mylių eilučių, išpasakota milijonai žodžių, su- naudota tūkstančiai tomų po- pieriaus. Kiek redaktoriai dar- bo įdėjo, gali tikėtai jie spręsti. Kas daugiausia tuo darbu pasi- naudojo? Tai visa mūsų išėivi- ja, visi darbo žmonės, profesio- nalai, bankieriai, bendrovės, biznieriiai, draugijos ir klubai. Naudos turėjo kiekvienas, kas tikėtai bendravo su "Naujieno- mis."

35-ųjų metų takas lai lydi "Naujienos" iki augsinio jubi- liejaus! Tegu redaktoriai ir to- liau taip nenuilstamai veda ko- vą, kaip jie vedė iki šiol meto! Tūkstantinės lietuvių minios rems jų darbą.

Man, gavus "Naujienas," ne- sunku buvo skirtis su "Šaltiniu" ir "Saulę."

Juozas Bacevičius

kių skriaudų ir neteisėbių tau- ta bei kraštas buvo slėgiami, jos visad išlaikė teisingą ir be- šališką kryptį, sąžiningai ir rim- tai gindamos teisėtumą ir tau- tai teikiančias skriaudas.

Todėl nenuostabu, kad "Nau- jienos" randa simpatiją ir pri- tarimą ir naujų atėivių tarpe. Vis augas naujų skaitytojų skaičius ir nuolat didėjas pa- reikalavimas "Naujienu" ryš- kiai jaučiamas ir pas mus Ka- nadoje. O tai vaizdžiai įrodo "Naujienu" populiarumą.

Savaime suprantama, kad "Naujienu" aiški, tolerantiška ir sąmoninga kryptis išlaisko- ma jų rimtų ir sąžiningų parei- gūnų. O kad jie tokie yra, šian- dien faktai patys kalba už juos. Ypatinga pagarba priklauso "Naujienu" vyriausiam redak- toriui Dr. P. Grigaičiui, kuris be šių pareigų dirba atsakomin- gą ir jam patikėtą darbą tautos ir krašto darbų bare.

Su malonumu tenka prisimin- ti, kad šiandieną, kada tauta iš- blaškyta, kankinama ir marina- ma, o kraštas prislėgtas ir te- riojamas svetimų atėivių, jam šios skausmingos skriaudos pir- moje vietoje, dėl jų jam jokia pareiga nesunki bile darbas įmanomas, kad tik greičiau bū- tų galima grąžinti tautai ir kra- stui laisvę, kad tik palengvintų svetimųjų jungą.

Nuo kilnių ir būtinų darbų nebaido jo nei skirtingi įsitiki- nimai, nei įvairios nuomonės. Prie visų jis prisitaiko ir su vi- sais randa bendrą kalbą. O kas šiandien svarbiau, jei ne rim- tas ir vieningas bendras darbas!

Tad šią rimtą "Naujienu" su- kaktį minint, lai būna leista ir mums, nors kukliais linkėji- mais prisidėti prie bendros nau- jieniečių minios ir nuosirdžiai palinkėti, kad jos ir atėity per daugelį, daugelį metų eity tu pačiu 35 metus eitu keliu ir neš- tų žmonijai vis tą pačią tiesą, dorą ir šviesą.

O jų pareigūnams daug, daug ištvermės, ryžtumo ir kantry- bės būti teisingais, sąžiningais ir rimtais vadovais!

Indrelių šeima

Toronto, 1949 m. III 8 d.

—Ar jūsų vyras ilgai ken- tėjo?

—Nuo to laiko, kai mudu susipažinome.

ROCKFORD, ILLINOIS

35 metų sukakties proga sveikinu "Naujienas" ir redakcijos štabą, ypatingai red. Dr. P. Grigaičių, linkėdamas sveikatos ir ištvermės toliau tęsti kultūrinį darbą lietuvių tarpe.

ILGIAUSIŲ METŲ IR GERIAUSIO PASISEKIMO
NAUJIENOMS!

PIUS IR SUSAN ALEKSYNAI

"Naujienu" 35 Metų Sukakties Proga
Sveikinam Pirmą Lietuvių Dienrašį

JULIA'S RESTAURANT

Mr. and Mrs. Pocius ir Sūnus, Sav.

4656 S. Western Ave. Tel. Lafayette 3-2879

SVEIKINA NAUJIENAS

1889 * 1949

60 METŲ NUOLATINIO PATARNAVIMO
BENDRUOMENEI

Einamojo Laiko Dividendai — 3%

Turtas per \$15,000,000.00

Rezervai su viršum \$1,000,000.00

ST. PAUL FEDERAL SAVINGS &
LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2116 WEST CERMAK ROAD

Chicago 8, Illinois Virginia 7-6530

SVEIKINAM NAUJIENAS

★ ★ ★ ★
★ ★ ★ ★
★ 35 ★
★ ★ ★ ★

METŲ SUKAKTUVEMS

ANNA & JOHN MARQUARDT

SVEIKINIMAI NAUJIENOMS

Švenčiant 35 Metų Darbuotės
sukaktį su Linkėjimais dar Ilgus

Metus Lankyti Mūsų

Lietuvių Namelius—

JUZĖ BALIČAS

MORRIS B. SACHS, Inc.

6638 SO. HALSTED STREET
3400 W. DIVERSEY STREET

Sveikiname 35 metų sukakties proga ir
linkime geriausios kloties

SACHS

SVEIKINAME "NAUJIENAS"

35 METŲ
JUBILIEJAUS PROGA

ANTANAS ir ONA WILLIAI

MYLITH PARK
SLOCUM LAKE, ILL.

SVEIKINAME NAUJIENAS
ir jų skaitytojus

PEOPLES HARDWARE & PAINT CO.

GREGORAVIČIAI, Savininkai

1901 W. 47th Street Lafayette 3-4139

LAI GYVUOJA NAUJIENOS
Ilgiausius Metus!

MALELO ELECTRIC COMPANY

P. K. MALELO, Prezidentas

ELECTRICAL CONTRACTORS

New and old house wiring, motor installing. Fixtures and supplies

3336 So. Halsted St. YARds 7-6067

KOMPLIMENTAI

ANTANAS SHIMKUS

IŠ NORTH-SIDĖS

Sveikiname seniausį ir geriausį lietuvių
dienrašį Naujienas, sulaukusias 35 metų
Jubiliejaus ir visus naujieniečius.
Ilgiausiu metų!

ECONOMY MEAT MARKET

Mr. NORKUS, Sav.

2033 So. Halsted St. Canal 6-4621

SENO PETRO ATSIMINIMAI APIE DIENRAŠTĮ NAUJIENAS

Atvažiavęs į šią šalį 1911 metais lapkričio 26 dieną apsisistojau Martindale, Pa., mažame angliakasių kaimely, 3 mylios nuo Portage, Pa., pas švogerį Antaną ir Marijoną Savukaičius ir brolių Joną.

Iš jaunystės mėgau skaityti knygas ir laikraščius ir mokytis rašyti. Tuojau užsiprenumeravau "Keleivį" ir "Lietuvą" iš Chicagos, o vėliau "Laisvąją Mintį," kurią leido Dr. Jonas Šliupas Scrantone, Pa. Man visi tie laikraščiai patiko, nes atvažiavau iš Lietuvos jau laisvas nuo įvairių prietarų. "Lietuvoj" ypač mėgau skaityti Dėdės Šerono-Adomaičio raštus, kuris anose dienose redagavo "Lietuvą."

1914 metų balandžio mėnesį apleidau Martindale ir kartu su

Jonu Stasiukaičiu išvažiavom tolyn į Ameriką "vandrovoti" ir laimės ieškoti. Nuvažiavau į Des Moines, Iowa, pas Juozapą Aliukonį, kuris anais laikais užlaikė ten bolinės biznį, o dabar gyvena Chicagoje.

1914 metais Naujienos pradėjo gyventi savo jaunystės dienas, o aš pats patapau jų skaitytojas ir rėmėjas, nes Naujienų raštai, jų mintys, jų nusistatymas eiti progresyviu ir demokratišku keliu man labai patiko. Mat, aš iš jaunystės mylėjau progresą ir demokratiją.

Užėjus 1914 metais bedarbei buvo sunku anglių kasyklose gauti darbas Des Moines apylinkėje, bet su draugų pagalba gavau. Kasyklose padirbus per žiemą, 1915 metų pavasarį jos

užsidarė ir netekau darbo. Tose dienose Des Moines mieste buvo mažai dirbtuvių ir būvusios dirbtuvės mažai dirbo. Taigi, negalėdamas gauti darbo mieste, išvažiavau į ūkius — farmas.

Iowa valstybė yra ūkių kraštas, auginas daugiausia kukurūzų (kornus). Apsistojau Adalbot didžiuliam Adams dvare, kur buvo 11 sekcijų žemės arba 7,000 akrų. Vienas sekšinas yra kvadratinė mylia. Ir Adams dvare daugiausia kukurūzus auginu.

Gavęs darbą, tuoj vėl parašiau, kad mane Naujienos lankytų. Vasaros metu Adams dvare dirbo apie 120 darbininkų, jų tarpe buvo ir 6 lietuviai, kurių nė vienas neturėjo jokio lietuviško daikraščio. Taigi mes visi Naujienas dalinomės skaityti.

Vėliau į rudenį, ūkių darbam sumažėjus, apleidau Adams dvarą ir važiavau toliau į vakarus. 1916 metais apsisistojau Ferziar Creek, Colorado valstybėje, prie miškų darbų — už didžiulį kalnų, kurie siekia 14,000 pėdų aukštumo. Čia vėl Naujienos kasdien mane lankė.

Visa mano istorija su dienraščiu Naujienomis būtų perilga ir užimtų per daug vietos, taigi daugelį dalykų praleisiu. Bet sugrįžęs iš vakarų į rytus apsigyvenau Collinsville, Ill., ir ėmiau dirbti anglių kasyklose. Ir čia mane lankė Naujienos. Pasukęs vėl į Portage, Pa., ten dirbau anglių kasyklose. 1927 metais teko išbūti streiko lauke 14 mėnesių. Ir čia vis prenumeravau Naujienas, gi streiko metu daug parašydavau iš angliakasių kovos lauko, pasirašydamas korespondencijas skirtingais slapyvardžiais. Tais laikais dar nebuvo Seno Petro.

1928 metais anglių kasyklas palikęs atvažiavau į Chicago. Dirbau pas Henry Fordą kol užėjo depresija. Vis buvo Naujienos su manim. Depresijos

metais, būtent 1931-ais, lapkričio mėnesį pradėjau dirbti prie Naujienų už agentą. Kontestų laikais esu laimėjęs tris kontestus iš eilės.

Kai pradėjau Naujienas skaityti ir būti jų rėmėju, teko rašyti į Naujienas įvairiais slapyvardžiais ir retkarčiais vesti kovą su politiniais priešais, kurie be faktų šmeiždavo Naujienas.

Baigdamas šiuos atsiminimus apie dienraštį Naujienas daug ką palieku nepasakęs dėl vietos trūkumo. Tik sakau, lai gyvuoja Naujienos per amžius tos pačios — laisvos, progresyviškos, demokratiškos minties, ir lai jos kovoja, kaip kovojo už laisvą, nepriklausomą, progresyvią Lietuvą tėvynę mūsų: kad Lietuva kognreičiausia išsilaisvintų iš okupantų rusų baisios vergijos ir vėl būtų nepriklausoma, laisva ir demokratiška šalis.

— Senas Petras

EINAMIEJI ĮVYKIAI

Už ką buvo teistamas kardinolas Joseph Mindszenty.—Jo tikras "nusikaltimas"

Kaip jau visi žinome, kardinolas Joseph Mindszenty, vengrų komunistų teismo yra pasmerktas visam amžiui kalėti. Jam atimtos visos civilinės teisės ir konfiskuojama visa jo nuosavybė.

Kardinolas Joseph Mindszenty buvo kaltinamas valstybės išdavimu, juodosios rinkos spekuliacija ir kitokiais visokiais komunistų diktatorių sugalvotais nusikaltimais. O virš visko,—tai būk ir pats kardinolas prisipažinęs netik prieš jam daromų kaltinimų, bet ir dar daugiau: prisipažinęs, kad būk jis buvęs antisemitas ir pagelbėjęs Hitleriui žydu žudyti.

Komunistų teismų "kaltinimai", tiek ir kaltinamų "prisipažinimai" vargiai ką suklaidina,—visiems jau yra ne šiandien žinoma, kad aukos, patekusios į komunistų "teisingumo" rankas, visada prisipažįsta ir padaro tokius prisipažinimus, kokie yra reikalingi komunistų teismams.

Apie tikrąjį kardinolo Mindszenty "prasižengimą" prieš vengrų komunistų diktatūrą paduoda gana įdomių žinių *The Pittsburgh Press* laikraštelyje vienas vengrų tremtinys Dr. Bela Fabian, kuris yra žydu kilmės ir 17 metų yra buvęs Vengrų parlamente kai po Nepriklausomos Demokratų Partijos atstovas. Taip pat Dr. Fabian yra Vengrų žydu karo veteranų organizacijos prezidentas ir daugelio knygų autorius. Todėl jam yra labai gerai žinoma visa ta vengrų komunistų teismo struktūra ir jis labai gerai pažįsta kardinolą Mindszenty, kardinolo teisėjus ir kardinolo veiklą laike Hitlerio okupacijos.

Dr. Fabian sako, kad kardinolo tikrasis "nusikaltimas" buvo tas, kad jis yra įtakingiausias asmuo tarpe Vengrijos žmonių ir nenusiėnė komunistų diktatūrai bei neatsižadėjo politikos. Kardinolas Mindszenty igijo pasitikėjimą Vengrijos žmonių laike Hitlerio okupacijos, nes jis netik nenusiėnė prieš nacių diktatūrą, bet atvirai kovojo ir buvo už tai kalinamas ir persekiojamas.

Kaip būdingą istorinį faktą Dr. Fabian paduoda šį: Vengrijai pasiliuosavus iš Hitlerio okupacijos Kardinolą gerbė ir patys komunistai už jo prieš hitlerišką veiklą ir už tai jis buvo valdžios apdovanotas 500 hektarų žemės. Šios dovanos skirime dalyvavo dabartinis Vengrijos komunistų partijos bosas Matyas Rakosi ir Laslow Rajk, dabartinis vengrų valdžios užsienių reikalų ministeris. Vadinasi, kardinolui Mindszenty kaipo kovotojui buvo paskirta dovana vienbalsiai.

Dr. Fabian sako, kad pirmą kardinolo areštavimo dabartinis vengrų valdžios premjeras Istvan Dobi, komunistų pastumdėlis, kuris vis dar nešioja mažžemių (small-Holders) partijos kaukę, bandęs perkalbėti kardinolą, kad jis atsisakytų politikos ir tenkinūtųsi vien bažnytiniais reikalais. Bet kardinolas Mindszenty turėdamas daugelio metų patyrimo kovoj prieš nacių priešpaudą ir jausdamas žmonių pasitikėjimą nesidavęs perkabėti ir atsižadėti teisingumo principų.

O kas paskui po to sekė, turbūt, jau nereikia nė aiškinti. Laisvam pasauliui yra žinoma, kad pirmiausia per komunistų spaudą prasidėjo šmeižtų kampanija, paskui sekė areštas kardinolo ir uždarymas į kalėjimą 40 dienų bei kankinimas prisipažinimui išgauti; toliau komunistiško teismo šlykštus aktas ir pagaliau visam amžiui nuteisimas.

— S. Bakanas.

"Naujienos," ir dar kartą "Naujienos"

Jeigu nebūtų Naujienų, tai lietuviškas pasaulis atrodytų itin kurčias. Daugelis žmonių nežinotų kas dedasi ne tik Amerikoje, bet ir visame pasaulyje, o ypatingai mūsų senojoj tėvynėje Lietuvoje.

Naujienos tolimus ir artimus punktus pasiekia. Jas skaito kur tik yra lietuvių. Jos net ir baisųjį Sibirą pasiekė, už geležinės sienos, kur mūsų broliai lietuviai yra kankinami ir žudomi.

Sveikinu Naujienas su 36 metų sukaktimi ir linkiu joms dar ilgus metus gyvuoti. Taipgi sveikinu visą Naujienų štabą, su Dr. P. Grigaičiu priešakyje.

Antanas Kondrotas

GERIAUSI LINKĖJIMAI NUO

JOSEPH F. ROPA

ALD. and 21 WARD COMMITTEEMAN and 21 WARD REG. DEMOCRATIC ORGANIZATION

ILGIAUSIŲ METŲ "NAUJIENOMS" LINKI

Lovick's
Florist

3316 So. Halsted St. Chicago, Ill.

SVEIKINAME NAUJIENAS SU 35 METŲ JUBILIEJU

TONY IR ANNA LUKOŠIUS
Ir mes minime savo 35 m. biznio jubiliejų
Geriausias Drabužių Valytojas
Brighton Parke

2555 West 43rd Street Tel. LA 3-1310

LIETUVIŲ NACIONALINIS DEMOKRATŲ KLUBAS

★ ★ ★

CHARLES ALEKSIUNAS, Pres.

W. LUCAS, Vice pres.

ONA ROADŽIUS, Sec'y.

SIMON GALZIN, Treasurer

Sveikinu NAUJIENAS, sulaukus 35 metų Garbingo Jubiliejaus

Žinau, jog jūs kovojat ir trokštate Lietuvai nepriklausomybės. Tai kilnus idealas, ir to pasieksite vieningai veikdami. Aš įvertinu lietuvių paramą.

Elmer Michael Walsh

SHERIFF OF COOK COUNTY.

NAUJIENŲ 35 METŲ SUKAKTIES PROGA SVEIKINAME IR LINKIME SULAUKTI AUKSINIO JUBILIEJAUS!

Stanley Balzekas Sr.

Stanley Balzekas Jr.

BALZEKAS MOTOR SALES Inc.

"U WILL LIKE US"

CHRYSLER PLYMOUTH

FACTORY DEALER

4030 ARCHER AVENUE

Tel. VIRGINIA 7-1515

Sveikiname demokratiško nusistatymo
"Naujienų" dienraštį 35 metų sukakties
proga

LIBERTY RESTAURANT

Mr. and Mrs. JOHN PILKIS

4915 W. 14th St. Phone Olympic 6029
Cicero, Illinois

LINKĖJIMAI NUO

BILL'S TAVERN

GOLD CROWN BEER—WINES—LIQUORS

4920 W. 14th St. Phone Olympic 7024
CICERO 50, ILLINOIS

MR. and MRS. BILL PRALGAUSKIS

S.L.A. 301 KUOPA

SVEIKINA NAUJENAS 35 METŲ SUKAKTIES PROGA.

Susirinkimai kas antrą pirmadienį kiekvieno mėnesio, 7:30 val. vakaro, Lukštos svet., 1500 So. 49th Avenue.

VINCAS ASCILLA, pirmininkas
C. BUTIS, vice-pirmininkas
K. GENIS, išdalininkas
V. DEVEIKIS, nutarimų raštininkas
K. JANKSA, S. BRUZIKAS, išdo globėjai
K. P. DEVEIKIS, organizatorius.
1330 SO. 49th AVE., CICERO 50, ILL.

LIETUVIŲ MOTERŲ PILIEČIŲ LYGA

Sveikina Naujienas 35 metų sukakties proga ir linki dar daug metų gyvuoti Lietuvių Moterų Piliečių Lygos valdybos narės:

MARIE ZOLPIENĖ, pirmininkė
JULIA ANDRULIENĖ, vice-pirmininkė
STASĖ WOODMONAITĖ, užrašų raštininkė
AGOTA JANUSHAUSKIENĖ, fin. rašt.
ROZALIJA MAZILAUSKIENĖ, išdalininkė
MARCHJONA PUIDORIENĖ, išdo globėja
MARTHA PUNISKIENĖ, išdo globėja.

Geriausios kloties Naujienoms linki

LITHUANIAN IMPROVEMENT & POLITICAL CLUB OF CICERO

VALDYBA:

JOHN F. KIMBARK, President
JUSTIN ARESKA, Vice-president
CHARLES GENIS, Secretary
PETER KARKAUSKAS, Treasurer
JOSEPH BALAKAS, Secretary
GEORGE POCIUS, Trustee
FRANK PECHUKAITIS, Trustee
NORBERTH TUMAVICK, Attorney.

EXECUTIVE BOARD:

KLEM LAUDANSKAS
GEORGE POCIUS
JUSTIN ARESKA
CHARLES GENIS
ANTON BALCHUNAS
PETER KARKAUSKAS

Susirinkimai laikomi Lithuanian Liberty Hall kas antrą
Antradienį kiekvieno mėnesio.

Garsinkitės "NAUJIENOSE"

DIDŽIOJI MOKYKLA

Ne veltui yra sakoma, kad spauda yra didžioji galybė. Spauda kartu yra ir didžioji žmonių mokykla. Spauda formuoja visuomenės nuomonę, informuoja apie vykstančią žmonių santykių raidą. Spaudoje kaip veidrody atsispindi gyvasis žemės rutulio paviršius. Buvo laikai kada žmonija spaudos neturėjo, bet šandien sunku įsivaizduoti ir labiausiai atsilikusią tautą be savos spaudos. Ne bent tik, kaip savo laikų Lietuvos konkursą laimėjęs priežodis sako: "Tik laukiniai laikraščiai neskaityti."

Kaip visa lietuvių tauta, taip ir jos spauda praėjo sunkų kelią. Juk už geležinės uždangos, mūsų Tėvynėje, ji ir dabar yra prievartaujama: tempiama ant raudono korpulio. Lietuva turėjo ne tik didingą ir garbingą savo istoriją, bet ir erskėčiais nuklotą kančios kelią. Tačiau ir sunkiausiomis dienomis be laisvos spaudos išsiversti negalėjo: senųjų maskolių siutejimo laikais — "Aušra," o šių okupacijų laikais gausi pogrindžio spauda. Šiais laikais lietuviai dar turi laimės turėti ir gausią laisvą tremties spaudą, o ypač turinčią ilgametės tradicijas senesnės išeivijos spaudą. Štai ir šandien "Naujienos" su pasididžiavimu gali minėti savo 35-ąsias metines.

Per platus išvartas baras, kad ji būtų galima viename straipsnyje apimti, per dideli darbai, kad jos būtų galima trumpu rašiniu įvertinti, bet "Naujienos" kaip didelė mokykla savo gausiam klausytojų būriui per 35 metus aiškino žmogaus sukurtas ir kuriamas tiesas bei klaidas, gynė teisingus demokratiškosios visuomenės principus. Ne vienam jos parodė šviesos žiburėlį tamsioje, glūdžioje naktį. Gaila tik tai, kad čia savąja spauda daugumoj domisi tik senesnioji karta. Jaunuomenės didžioji dalis pasiduoda svetimiems vėjams. "Aušros" laikais lietuvių motina prie ratelio sūneliui — dukrelei įkvėpė savos spaudos meilę. Šandien, ypač šiame neribotų laisvių krašte, atrodo tas būtų galima padaryti be vargo. Gal jaunuomenė čia einančiai ir baigiančiai mokslus asmeniškai praktiškos naudos lietuviška spauda ir nedaug teturi, bet lietuvių tautai, savai, dabar kenčiančiai Tėvynėi, labai daug. Kuomet žmogus pasijunta, kad jis yra to paties, lietuviško kamieno atžala, tai ir visos šalia jo augančios atžalos jam pasidaro artimos. O ypač mūsų mažai tautai savų narių niekad nebūs per daug.

Spaudos galybė dvasiniam žmogaus formavimui yra neabejotina. Prisiminkime Dr. V. Kudirką. Jis buvo lietuvių tėvų vaikas. Nuo mažens bendravo su lietuvišiais. Dr. J. Basanavičius ne kartą jam priminė lietuvišką reikala. Bet jis, pagal tų laikų madą, lietuviškumo vengė ir save laikė lenku. Tik "Aušrą" gavęs — pamatė klydęs. Apie tą patį Dr. J. Basanavičius pagalvojo: — pranašas. Ir nuo to laiko visas savo jėgas atidavė Lietuvai. Turime ir čia, Amerikoje, gražių pavyzdžių, kada čia gimę, užaugę, čia mokslus baigę ir aukštesnių vietų pasiekę, o visgi su savų, gyvų žodžiu ir raštu pasilikę tauriais lietuvišiais. Tai yra neabejotinai motinos, gal ir ne prie ratelio sėdinčios ir spaudos, lietuviškos spaudos nuopelnas.

Man teko susitikti čia gimusių ir augusių lenkų, kurie labai gražiai kalba lenkiškai. Paklausus iš kur jis taip gražiai išmoko kalbėti lenkiškai, jis atsakė: "Juk aš esu lenkas. Mes čia tirime ir savo laikraščius." Atsakymas paprastas, bet tokio atsakymo būtų malonu susilaukti

tautos dalis. Jų tarpe ras rėmėjų lietuviškos organizacijos, savą spaudą.

Reikia įsivaizduoti, kas būtų pasilikę iš lietuviškos išeivijos, jeigu ji čia nebūtų sukūrusi savos spaudos. Todėl užpelnęta didelė garbė tenka tiems pirmiesiems ir dabartiniams darbininkams, sejuosiemis ir sejančioms spaudos perlus savųjų tarpe.

Šios gražios sukakties proga "Naujienoms" ir jų visam darbo kolektyvui linkėtina išvėrimės, gražiausių pasisekimų ir daug dar panašių švenčių sulaukti.

—Pijus Venclova

REMKITE TUOS, KURIE
GARSINASI
"NAUJIENOSE"

ANTANAS ir GENOVAITĖ MILIAUCKAI

"retired" biznieriariai sveikina Naujienas su garbingu jubiliejum bei linki geriausių pasekmių per ilgus metus.

1837 So. 49th Street

LINKĖJIMAI NUO

Mr. and Mrs. S. KAZOKAITIS

Juoda duona ir įvairūs pyragai jų specialybė
Išpildom didelius ir mažus orderius.

1425 South 49th Ave.
CICERO 50, ILLINOIS

TEGUL NAUJENOS GYVUOJA PER AMŽIUS!

TRUCK DRIVERS INN

MONARCH BEER ON TAP—SELECT WINES AND LIQUORS

1444 So. 51st Avenue Ph. Olympic 593
CICERO 50, ILLINOIS

A. ZAJAUSKAS, Prop. F. ZAJAUSKAS, Mgr.

LINKĖJIMAI NUO

WALLY'S TAVERN

Mrs. and Mrs. Walter Kazlauskas, Prop.

FINE LIQUOR—WINES—BEER

4909 1/2 W. 14 St. Phone Olympic 7120
CICERO 50, ILLINOIS

Ilgametis Naujienų skaitytojas, linksmaus būdo žmogus

POVILAS TAMOŠAITIS

1517 South 49th Avenue
Cicero, Ill.

SHAMET'S RESORT

BUTTERNUT, WISCONSIN

Moderniškos su virtuve kabinos prie Turtle ir Flambeau Flowage
Dėl informacijų ir rezervacijų kreipkitės

1500 So. 49th Ave. Phone Olympic 6232
CICERO 50, ILLINOIS

Sveikiname "Naujienas" sulaukusias
35 metų Jubiliejaus

J. M. KAZLAUSKAS

Bučernė ir Grosėrnė. Mes paroduodame tik geriausią mėšą
1301 So. 50th Ct. Phone Olympic 5017
Cicero 50, Ill.

GERIAUSI LINKĖJIMAI

STANLEY LEVISH

1412 So. 49th Ave. Townhall 2106R
Cicero, Illinois

Naujienų 35 metų sukakties proga,
linkėjimai nuo

COMMUNITY PHARMACY

C. Kareckas, R. Ph. M. Laugaud, R. Ph.

5000 W. 16th St. Ph. Olympic 3951
Cicero, Illinois

GARBINGAS 35 METŲ JUBILIEJUS

Naujienos, lietuvių dienraštis, kovoja už išlaisvinimą senos gimtinės Lietuvos.
Gyvuokite ilgus ilgus metus!

A. B. PETKUS ir ŠEIMA LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

1410 South 50th Avenue
Townhall 2109
6812 So. Western Avenue
GRovehill 6-0142

LINKĖJIMAI NAUJIENOMS NUO

LIBERTY CLEANERS

Mr. and Mrs. V. BELSKIS

1403 South 49th Court

"NAUJIENOS" IR KANADOS LIETUVIAI

Minint "Naujienų" 35 metų gyvavimo sukaktį, reikia prisiminti kokių vaidmenį jos vaidino Kanados lietuvių visuomenėje.

Per eilę metų Kanados lietuviams, neturintiems savo spaudos, vėliau kad ir turint, bet silpną, teko tenkintis įvairiais laikraščiais, išeinančiais J. A. Valstijose. Tarp daugelio tų laikraščių, neklysiu sakydamas, pirmą vietą užėmė "Naujienos." Viena tai, kad jos yra pilna to žodžio prasme demokratiškos ir leidžia kiekvienam laisvai pasisakyti, nepaisant kokių įsitikinimų bei pasaulėžiūrų žmogus bebūtų. Kiti laikraščiai tokias privilegijas suteikia tik ištikiems savo partijų nariams. Antra tai, kad jos teikia skubų ir nuosirdų patarnavimą. Per "N." mes išsiaiškindavome politinius nesusipratimus, gvilde nome įvairius visuomeninius bei asmeninius reikalus, garsindavome savo parengimus. Bū davome atsitikimų, kad kiti laikraščiai už panašius raštus reikalavė atlyginimo, o "Naujienos" visą laiką teikė mums nuosirdų patarnavimą nemokamai. Užtai nenuostabu, kad šiandien tiek senąjį, tiek naująjį retą Kanados lietuvių jos ne lankytų.

Karo metu "Naujienos" kaipo Montreal, Kanada.

dienraštis skubiai perduodavo žinias iš visų pasaulio kraštų, kurių mes laukdavome kaip geriausio draugo visu smalsumu. "Naujienos" diena iš dienos veda atkakliausią kovą su viso civilizuoto, demokratinio pasaulio priešiu ir tautų naikintoju komunizmu. Nerasi kito laikraščio, kuris tokiu sumanumu ir energingumu atremtų visus komunistų melagingus bei provokuojančius planus.

Manau, niekas neginčys, kad "N." šiandien yra dominuojantis lietuvių laikraštis visame pasaulyje, turintis didžiausią tiražą, tad kaip toksai, vaidina nepaprastą vaidmenį ir kovoja už Lietuvos nepriklausomybę.

Tad akivaizdoje visų čia išvardytų faktų, minint "N." 35 metų jubiliejų, sveikinu jas ir linkiu ilgiausių metų bei geriausio pasisekimo sunkiame darbe kovojant už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę. Taipgi taja proga sveikinu ir visą "N." štabą su vyriausiu redaktorium ir "N." įkūrėju Dr. P. GRIGAIČIU prūsųkyje, linkėdamas jiems stiprios sveikatos ir iš tvermės sunkiuose jų darbuose, taipgi ir ilgo amžiaus.

D. Norkeliūnas

NAUJIENŲ 35 METŲ GYVAVIMO BRUOŽAI

Tikiu, kad dar nemaža skaitlinė yra naujieniečių, kurie, prieš 35 metus pasirodžius Naujienų pirmam numeriui, ir šiandien tebeskaito jas. O kiek tų Naujienų laidų išėjo? Išėjus sekmadienius ir šventes bus 10,745 numeriai. Tačiau buvo tokių atsitikimų, kad Naujienos išleista ir šventadienių.

Kažin kaip jaustųsi Naujienų skaitytojai, ypač kurie nuo už gimimo tebeskaito jas, jeigu vieną gražią dieną jos paliautų ejuos? Juk tai būtų didelis nuostolis visam lietuvių gyvenimui ir visuose jų reikaluose. Anot vienos moters, senos Naujienų skaitytojos, kai ji sugrįžta iš darbo, tai vos spėjusi įeiti į vidų tuoj ima Naujienas ir turi praskleisti visus lapus ir pažūrėti, kas šiandien yra parašyta. Tą patį daro tūkstančiai kitų dienraščio skaitytojų.

Naujienos ne tik per 35 metus diena iš dienos teikia visokias žinias ir duoda moksliskų straipsnių, visuose pasaulio kampuose turėdamos puikių bendradarbių, kurie rašo apie įvairiausių gyvenimo nuotikius ir politikos klausimus. Jos patarnavo siuntimui pinigų į Lietuvą ir nurodė siuntėjams, kaip geriausia siųsti. Taigi tūkstančiai dolerių plaukė į Lietuvą dėka Naujienų tarpininkavimo. Taip pat šimtai lietuvių, Naujienų patarnavimu, pirkto laivakortes, vykdami aplankyti savo gimtąjį kraštą, ten pasisvečiuoti ir smagias atostogas turėti, pamatyti seniai bematytus sa viškius ir jaunystės draugus. Kas neatsimena tų Naujienų ekskursijų?

Rodos, pati pirmoji ekskursija išvyko į Lietuvą su palydovu Antanu Rypkevičium. Rypkevičiai buvo apsigyvenę Kaune. Tai anais laikais Vincas Mickevičius-Kapsukas iš Minsko su rusų kareiviai atmaršavo į Vilnių ir iš čia rengėsi užimti visą Lietuvą. Jau buvo pasiskelbęs ir Lietuvos prezidentu. Tų kap sukinių rusų kareivių keletas pateko į nelaisvę ir buvo nugabenti į Kauną. Tai su šiais Rusijos kareiviais teko Rypkevičiui kalbėti ir jis Naujienose rašė apie pasikalbėjimus. Įdomu buvo tai skaityti.

Kitai Naujienų ekskursijai į Lietuvą vadovavo p. Simokaitis, vėliau Paul Milleris, dabartinis Chicagos Lietuvių Draugijos sekretorius. Atsimenu kada jo žmona, Petronėlė Petraičiūtė-Millerienė, sugrįžus iš Lietuvos, važinėjo ir vaidino veikalus Vaičkaus ir Tendžiulytės grupėse.

Buvo nuvykusi į Lietuvą su Naujienų ekskursija ir p. N. Gugienė. Kai adv. Kazys Gugis sugrįžo iš Lietuvos, tai jis parsivežė kaimiečių žodį "brajis": kurie klausinėdavo jo kokių žinių aipe Lietuva, tai vis išgirdavo tą "brajį."

Nors tai prabėgusių laikų įvykiai, visgi smagu pasidalinti pergyventais įspūdžiais, susijusiais artimai su Naujienų gyvenimu ir veikla. Rodos, ypatingai smagu tiems, kurie, su mažomis ar didesnėmis pertraukomis, nuo pat atsiradimo ant šio margo svieto Naujienų iki šiol tebedirba prie Naujienų, o gal tebesėdi prie to paties stalo, tvarkydami atsiųstą medžiagą, rašydami ir kitus darbus dirbdami.

Tai iš tikrųjų svarbi sukaktis ir įdomi Naujienų istorija. Mūsų seniems naujieniečiams džiugu yra švesti 35 metų Naujienų gyvavimo jubiliejų.

—R. Šniukas

—Aš valandų valandas sėdžiu prie veidrodžio ir grožėjus savo grožiu.

—Mieloji, tai nėra grožis, tik tai įsivaizdavimas.

JUOKAI
TARPE PARTNERIŲ.
Vyras sėdi ant lovos krašto prie savo mirštančio partnerio. Pastarasis sako:

—Aš noriu jums prisipažinti. Prieš dešimt metų aš pavogiau 50,000 dolerių; aš pardaviau jūsų išradimo planus jūsų priešui; aš pavogiau laisvę, kurie buvo nukreipti prieš jus skrybių byloje.

—Aš nepaisau,—sako partneris.—Nesirūpink,—aš jus nu nuodijau!

Žmona: Jonai, aš rašau straipsnį apie kalendoriaus reformavimą. Ar tu žinai, kuris popiežius davė mums dabartinę kalendorių?

Vyruas: Popiežius? Aš maniau, kad kalendorių mėsininkas davė.

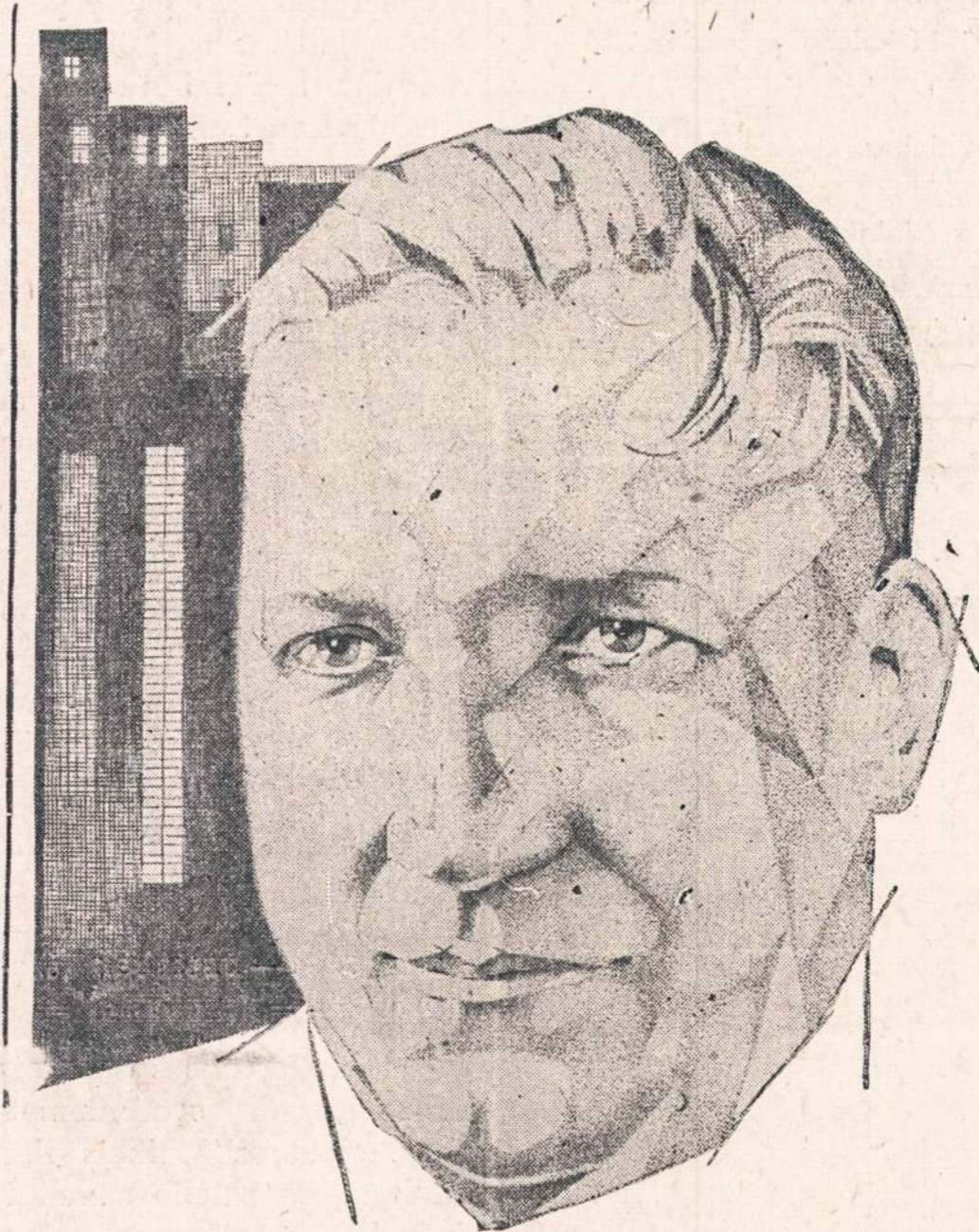
Džiugu, kad Naujienos niekad nenustojo vilties, niekad nenukrypo nuo teisingo kelio

KARTANAS PHARMACY
A. KARTANAS, R. Ph.

2458 W. 69th St. Tel. Republic 7-9868

SVEIKINAME "NAUJIENAS" SU JŪJŲ 35 METŲ

darbuote lietuvių visuomenės gerovei. Naujienos nešė šviesą lietuviams per 35-is metus. Tegul neša ir toliau! Naujienos padėjo visiems lietuviams. Budrikas ir Naujienos 1929 metais pradėjo PIRMĄ LIETUVISKĄ RADIO programą. Budrikas žino, kad skelbimai Naujienose apsimoka

JOS. F. BUDRIKAS

JOS. F. BUDRIKO RAKANDŲ KRAUTUVĖS NAMAS

JOS. F. BUDRIK, INC.

3241 SOUTH HALSTED STREET IR 3409 SOUTH HALSTED ST.

Rakandai, Radios, Television Appliances

Leidėjai žymaus radio programos W. C. F. L. 1000 kil. AM ir FM, 5000 Watts spēka. Nedėlioj, nuo 5:30 iki 6:00 vak.

Skaitau "Naujienas", kad žinoti ką veikia milijonai žmonių Sveikinu Redakciją ir Administraciją

DR. KAZYS DRANGELIS
(Dentisterijos ofisas)

2420 W. Marquette Rd, Tel. REpublic 7-2266

Sveikinu Naujienas ir jų visą štabą, linkėdamas ilgų metų tęsti naudingą kultūros darbą!

DR. JOSEPH KELLA
DANTISTAS

6558 S. Western Ave. Tel. HEMlock 4-2061

Sveikinu Naujienas ir Linkiu Joms ilgasių metų!

DR. V. ŠIMKUS
GYDYTOJAS ir CHIRURGAS
Akinius Pritaiko

744 West 35th St. YARds 7-3146

SVEIKINU NAUJIENAS ir Linkiu Joms Pasisekimo!

DR. J. A. PAUKŠTYS

4204 Archer Ave. Tel. Lafayette 3-4949
Res. Lafayette 3-8297 Chicago, Ill.

Naujienos yra užsitarnavusios didelės lietuvių pagarbos

DR. B. C. BRUZAS
DANTISTAS

Valandos: 10 iki 8.—Trečiadieniais tik susitarus.

4003 Archer Ave. Tel. Yards 7-7772
Truputį į rytus nuo California.